

Voor de afschaffing van de handelsmaatschappij voor een levende maatschappij

Raoul Vaneigem, Payot - Rivages Petite Bibliothèque, 2002, uitgave 2006

Achterflap

Onze enige kans om de handelsbeschaving af te schaffen schuilt in het benadrukken van de opkomst van een menselijke beschaving, waarbij we ons dienen te baseren, met de intentie om ze te overstijgen, op de enige echte nieuwe economie. Het is tijd om er bewust van te worden: onze rijkdom schuilt in een leven dat wordt gelouterd door de vooruitgang van de menselijke gevoeligheid en intelligentie. We hebben dat leven niet op te offeren noch terug te betalen met de prijs van de tegenslag. Onze strijd draait niet meer om het overleven in een maatschappij van predators maar om het leven tussen de levenden.

RV

Inhoud

I Tegen de zakenwereld die voorwendt ons te regeren

Een maatschappij in de greep van de gekte van het duizelingwekkende geld

Op de ruïne van de godsdiensten rijst een godsdienst van het geld

Het nihilisme is de filosofie van het zakendoen geworden

Het wereldrijk van de lokale en internationale maffia

De markt van de veiligheid betreft zijn winst uit de angst

De implosie van het handelstotalitarisme

II Aan wie de opkomst van een nieuwe maatschappij blijft ontkennen

De blinde luciditeit en het betogende obscurantisme

De strijd tegen de economische dwingelandij mag zich niet langer op het terrein van de tegenstander begeven

Komaf maken met het triomfalisme van de wanhoop

Tegen het verwijt van de utopie

Over de dubbelzinnigheid van de ethiek en het geweld in het verzet tegen het handelstotalitarisme

De basis leggen van een menselijke samenleving

1 De terugkeer naar de gebruikswaarde van de koopwaar

2 De lokale collectieven en het uitoefenen van een directe democratie

Kritiek van de burgerlijke vergaderingen en organisaties

Principes voor de organisatie van lokale vergaderingen

Enkele voorstellen voor het menselijke beheer van het publieke goed

a Hernieuwbare energieën gebruiken om te beantwoorden aan de noden van verwarming en elektriciteit van de stedelijke en landelijke bevolkingen.

b Een natuurlijke landbouw en een kwaliteitsmarkt ontwikkelen die bijdragen tot het herstel van de goede smaak en de gezondheid.

c Een onderwijs heropbouwen dat in hoe langer hoe erbarmelijker toestanden terecht komt.

d Het stedelijke en landelijke weefsel herstellen.

e De rechtspraak vernieuwen.

f De kosteloosheid van de openbare diensten aanmoedigen.

g De budgettaire prioriteiten herzien.

h Een einde maken aan de politiek van het verbod op geld.

3 Werken vervangen door creëren

4 Het zelf uitvinden van een levensstijl luidt de afschaffing in van de handelsmaatschappij door de levende maatschappij

I Tegen de zakenwereld die voorwendt ons te regeren

Op 9 december 1792, stuurden de sansculottes van de rue Mouffetard een schotschrift naar de Conventie getiteld:

Houden jullie ons voor de zot? Dat zullen jullie niet lang meer doen!

Het is een taal die de geldhandelaars van de planeet, vandaag teruggetrokken in hun bunkers en met prikkeldraad omheinde getto's, nog

niet hebben gehoord en niet zullen horen als ze niet gepaard gaat met gepaste maatregelen vanwege wie ze hoort te nemen om ze kracht bij te zetten.

Alleen de vraag van het misprijzen blijft vandaag gesteld en alleen de complete afkeer geeft antwoord. De ontevredenheid is overal en oplossingen zijn er nergens. Waarom dan zouden de samenzwerende vaders van de wereldeconomie en hun politieke handlangers zich ervan weerhouden tegenstanders te minachten die door niemand worden beschuldigd de revolutie maar half te hebben gevoerd omdat ze er niet eens aan denken er toe over te gaan?

Door een ommezwaai in de meest gangbare gewoonten die veel zegt over de lethargische toestand van de gedomineerde klassen, kwamen de eerste schimpscheuten uit de hoek van de voornaamste verantwoordelijken voor de armoede in de wereld. Bij het bonte spektakel van de betogingen gaf de algemeen directeur van de wereld handelsorganisatie, één van die duistere mannen die geroepen zijn de monetaire chaos te beheersen, toe aan de oprisping: "Die betogers doen me kokhalzen." Een analist liep mooi in de pas door te bevestigen dat de betogers tegen de mondialisering "hun best hadden gedaan om de armen nog armer te maken".

Gene pennenlikker, betaald door *The Economist*, vond van de niet-gouvernementele organisaties dat ze "een gevaarlijke verschuiving van de macht inhouden, naar niet verkozen groepen die aan niemand rekenschap geven". Een andere zette de anale trompet van de *New York Times* aan de lippen om uit te schallen dat de tegenstanders van de economie "te misprijzen zijn en een paar oorvijgen verdienen". Men hoorde in het gewoel de Braziliaanse minister van Buitenlandse zaken het voorbeeld aanhalen, waar ieder zich kon aan optrekken, van de kinderen die in zijn land voor enkele *reals* de ouders helpen met het versjouwen van de zakken houtskool van de opslagplaats naar de nabije staalfabriek.

De voorzitter van de multinational Nestlé deed een oproep om “de drukingsgroepen en activisten aan regels te onderwerpen die hun rechten en plichten vastleggen. De wereld van de handel, zei hij heel terecht, heeft de gewoonte om te werken met de vakbonden, de gebruikersorganisaties en andere groepen die verantwoordelijk zijn, geloofwaardig, transparant, rekenschap geven en daardoor recht hebben op respect. Wat we afwijzen, dat is de toename van groepen activisten die geen enkele van die criteria van zelfdiscipline aanvaarden.”

De *Financial Times* vond het haar plicht de ongedisciplineerde scholieren te bedreigen omdat ze zo slecht de lessen van het lucratieve realisme begrijpen: “Het is tijd om een gele lijn te trekken die niet meer mag worden overschreden.” “Men moet, verduidelijkte een expert, de niet-gouvernementele organisaties andere zandbakken geven om in te spelen.”

Dit zijn uitspraken die de zakenlui zich zullen haasten te ontkennen wanneer ze, tegenover de groeiende kracht van de tegenstander en met een verzachtende toon, de dwazen zullen verstommen door te ontpoppen van een vat stront in een akertje honing.

Die lui hebben in afwachting het recht om te volharden want er is niemand om hen te zeggen: “Klote! Heren, jullie zijn even kort van geheugen als van verstand! Komt die generaal-president niet in het geheugen toen hij in juni 1968 in Parijs jankte: “De speeltijd is voorbij!” vooraleer zelf in de goot te eindigen?”

Ver van mij om te suggereren dat de menigten, achtervolgd door werkloosheid, bedreigd met de hachelijkheid van morgen, verontwaardigd en gefascineerd tezelfdertijd door de verwaandheid van de welgestelden, zich dienen over te geven aan een legitieme kolere en van die mannen zonder eigenschappen, waarvan de zakencijfers de naam vervangen, de inwisselbare hoofden vastgemaakt op een spies dienen rond te dragen.

Hebben de weinig overtuigende oefeningen van zenuwlijders, gespecialiseerd in het versnijden van bazen, waar Andreas Baader, de

Rode Brigades en andere Lichtende paden een vluchtige beroemdheid aan gaven, niet afdoende aangetoond welke samenloop er spontaan ontstaat tussen de vertegenwoordigers van de justitie van het volk en de verdedigers van de burgerlijke justitie, zoals men toen beweerde?

Niets lijkt meer op de moordenaar van een groepering dan de moordenaar van een tegen-groepering. "Een man doden is niet hetzelfde als een doctrine verdedigen, het is een man doden", riep Sebastien Castellio al naar Calvijn, die Michel Servet om de beste theologische redenen naar de brandstapel zond.

De meest legitieme opstanden droegen te veel Calvijn in hun jaspanden. Altijd klaar om drie revoluties te laat barricades op te werpen, hebben de spectaculaire "oproerkraaiers" op straat, met hun kassei in het knoops gat, geen enkel idee als het erop aankomt een nieuwe maatschappij te stichten, maar ze hebben er honderd om Fouquier-Tinville te spelen en de revolutionaire rechtbanken te voorzien van beschuldigen, te beginnen met de eigen gezellen.

Trouwens, hoe lang nog gaan we verdragen dat er mensen zijn die van niets anders inzicht hebben dan van geld en die hun zaakjes regelen met de doeltreffendheid van een planetaire ontbladering? Moeten we smeken om "een andere orde en waardigheid", de matiging preken voor de windhandelaars, de zachtmoedigheid van het budgettaire vilbeluik afsturen op de kudde misdeelden?

Is het geen trieste klucht die stoeten van dolende menselijke wezens die hun stompjes tonen, geamputeerd van hun salaris, hun inkomsten, hun hoop, hun overlevingsmiddelen? Hebben we geen ander verweer dan die sidderende scalpdansen in Seattle, Millau, Genova, Porto Alegre of Nijni Novgorod, waar de betogers blij zijn hun vastberadenheid te tonen en ongelukkig zijn omdat ze niet weten wat ermee aan te vangen?

Is het niet te zot om los te lopen om de welgestelden, die oog noch oor hebben voor andere bezorgdheden dan de beurskoers, op te roepen

gehoor te geven aan het gekreun van enkele miljoenen mannen, vrouwen en kinderen die elke dag door de beursvloed naar de goten van de ellende worden gespoeld?

Wat hadden jullie verwacht van hebzuchtige smeerlappen die vanuit Dante's vierde hellecirkel de winstgevende liquidatie organiseren van een wereld waarvan ze de levende substantie uithollen, nadat ze zich hebben ontdaan van hun eigen menselijkheid?

Geen dialoog met de verspreiders van de ellende en de onmenselijkheid. Geen dialoog met de partij van de dood, met de stafhouders van de barbarij is geen enkel discussie te verdragen. Alleen de koppige bevestiging van het soevereine leven en haar bewustzijn kunnen de ketens breken die de vooruitgang beletten van de mens naar de menselijkheid.

Zij die de beursriemen aanhalen en de volkeren versmachten, zijn dat niet de opdrachtgevers van de zelfmoordvliegtuigen van Allah, van de halssnoeren met Palestijnse granaten, van de Colombiaanse of Afghaanse drugshandelaars, van de bom van de Baskische, Corsicaanse en Oezbeekse militanten, van de pistoolmitrailleur die vrij wordt verkocht aan Amerikaanse scholieren, van de vrolijke machetes van Rwanda en Burundi, van de nationalistische botsingen die zo nuttig zijn voor de zaken, van de extreem rechtse groepen die worden opgeboerd door de boetiekpolitiek, tot de nederige Molotov cocktail van de als betoger vermomde flik en van de betogers die de militaire bruut na-apen?

De oorvijgen uitgedeeld aan de sjacheraars doen niets meer dan hen gelijk geven. Dit soort is te zeer geneigd ze op te zoeken en ze in rekening te brengen in termen van verlies en winst. Het zijn ontvangstbewijzen van dat fonds van gespiritualiseerde woestheid dat ze onderhouden en dat hen onderhoudt.

De windhandelaars zijn als de tweelinghorens van New York, opgericht uit stomme arrogantie terwijl ze aan de even arrogante en even stomme

milities van de wanhoop de vernietigingswapens verkochten die hen weer te gronde richtten.

Arme hansworsten van de beursdrukte, al die haat die jullie hebben gezaaid en hoe hoopten jullie de voordelen ervan op te strijken! Zonder de onschuldige slachtoffers van de aanslagen van 11 september 2001, hadden miljoenen overal ter wereld het zonder schroom uitgeschaterd bij het zien instorten van die torens van dood en stront, die builen van stedenbouwkundige pest die het winstbejag overal verspreidt, die juwelen van een geklimatiseerde en concentratiewereld die verkrumelt onder het geweld dat hij oproept. Echt waar, niemand blijft in het ongewisse: ze waren goed en wel, na de hypocrisie van de officiële klaagzangen, met miljoenen om te jubelen en zich ervan te overtuigen dat, na het plat walsen van de volkeren in wijnoogsten van bloed, van de voeten van de kolos slechts rotte stompjes overbleven.

Dat we plots blootgesteld stonden aan die stuipen van wraak en haat is vanuit het oogpunt van de menselijke zingeving ronduit onthutsend. Is dit niet het ergste gevolg van de handelstirannie om de eigen tegenstanders in de onmenselijkheid te storten?

Wie krijgt de palm van het terrorisme? De Taliban of jullie die hen wapenen? Het schorem van de stadswijken of jullie die hen alle hoop ontnemen? De werkloze die de verantwoordelijke voor zijn ontslag neerknalt of jullie die de fabrieken ontmantelen? De Palestijn die in een bom werd veranderd of jullie die krokodillentranen plengen voor een volk dat jullie elke toekomst ontnemen? De zelfmoordenaars, klaar om te sterven terwijl ze rondom heen de dood zaaien of de voorzangers van de vrijhandel en andere beheerders van belastingen à la Thatcher, die stad en platteland vernielen, levens breken en gewetens bevuilden? Zij die de velden met genetisch gewijzigde organismen in brand steken of zij die ontaarden, vergiftigen, verkankeren?

Wie zijn de echte onruststokers? Een handvol fatalisten, verbeten uit verveling, wrok en gebrek aan verbeelding, die vitrines en wagens bekakken om zich van hun existentiële koliek te ontlasten? Of de uit multinationale monopolies afgevaardigde cynici en hun politieke handlangers, onze voorgewende regeerders, die transport, volksgezondheid, scholen en sociale verworvenheden naar het schroot verwijzen? Een paar stommeriken die door de politie worden gemanipuleerd en op ambachtelijke wijze het lopende bandwerk van de vernietiging van de planeet overnemen? Of die larven van de gecontroleerde informatie, getuigend van neerbuigendheid tegenover de bureaucraten die de mens en zijn magere middelen om te overleven op het kapblok van de budgeteconomie aan stukken hakken.

Niets is wreder, onmenselijker dan die geest van het handeldrijven die voor het geld, ongeacht de schande, een volk afslacht, miljoenen mensen in de armoede en de wanhoop stort, kinderen naar het werk, het bordeel of het leger stuurt, landschappen vernielt, van oceanen woestijnen maakt, walvissen en olifanten doodt en, in dezelfde vuurlinie, op de hoek van de straat neersteekt en besteelt.

Zij die van de aarde een cloaca maken zijn de cloaca van de aarde geworden. Ik weet niet of, ingaande op de wensen van die brave Meslier, de laatste bureaucraat zal worden opgehangen met de ingewanden van de laatste priester. Ik twijfel er echter niet aan dat de kinderen van de kinderen van de managers die de wereld vernielen en besmetten hen in het gezicht zullen spuwen. U werpt tegen dat de bazen tegen dan allemaal kadavers zullen zijn? Om het glashelder uit te spreken, dat zijn ze al, maar je hebt van die kringen die er zo lang over doen om weg te rotten dat ze de aarde in een kerkhof veranderen. Er moet komaf mee worden gemaakt door ze tot het verleden te beperken en ervoor te zorgen dat ze er nooit meer in menselijke gedaante uit komen.

Een maatschappij in de greep van de gekte van het duizelingwekkende geld.

Hoe zijn we toch in die economische furie beland die de planeet overlevert aan het financiële winstbejag, die geen enkel teken van leven duldt dat het niet waardig is om te worden geofferd op het altaar van het profijt, daarbij de menselijke, dierlijke, plantaardige en minerale bronnen plunderend met een lucratieve razernij die de essentie is van het nihilisme en het terrorisme?

Het was duidelijk fataal dat het gangreen, dat oorspronkelijk slechts een klein deeltje van de planeet aanvrat, na de handelsveroveringen ten slotte heel de wereld infecteerde. De strijd van de ontginningseconomie tegen de natuur leidt onvermijdelijk naar een bloedbad.

Een systeem dat het menselijke wezen samenperst om er een ons goud of zilver uit te halen, kan niets anders dan de triomf van de dood inwijden. We hebben nooit anders gekend dan een absurde wereld, hollend van apocalyps naar apocalyps, tegen het ritme van de begeerte en het leven in de doodshorlepiep dansend. Daarom staat het lijden gebeiteld in de funderingen van de geschiedenis van de mensen, ook in het voorhoofd van de boreling staat het gegroefd.

Wat een triest lot voor zoveel generaties, gewend de dood te aanzien als een droeve troost voor een bestaan waar de vluchtige pleziertjes met de ergste tegenslagen worden betaald. Maar, en dat is het ware mirakel van de menselijke natuur, onder de verveling van het overleven en de corrosie van de dodelijke gedachten blijft de dessem te vinden van het leven dat ernaar smacht te ontkiemen in de vreugde van een opnieuw uitgevonden wereld!

De geschiedenis toont aan dat de economie, naar het evenbeeld van de mens gemaakt en de mens naar zijn evenbeeld makend, er altijd in slaagde zich te ontdoen van het ganggesteente dat haar ontwikkeling belemmert. Ze is in staat zichzelf te vernietigen om te worden herboren,

om de ontoereikend en nadelig geworden omstandigheden voor het hernieuwen van haar belangen te herroepen.

Wat zich meer dan twee eeuwen geleden afspeelde, doet zich opnieuw voor, niet naar inhoud – behalve dan als parodie – wel naar vorm.

De Franse revolutie is het best gekende voorbeeld van een overlevingsreactie, van een economie ten prooi aan een mutatiecrisis. Onder het formidabele elan van een volk dat de Bastille in duigen doet stuiken, breekt de vrijhandel de ketenen waarmee het Ancien Regime de economie versmacht. Met het hoofd van de koning werd wereldwijd een systeem onthalsd dat sinds millennia zijn belangrijkste inkomsten uit de grond en het werk van de landbouwers haalde.

Het betekende het einde van het immobilisme. De geschiedenis keerde zich binnenste buiten ten gevolge van een omwenteling die het agrarische absolutisme afschafte omdat het in de ogen van de fysiocraten schuldig werd bevonden aan het verlammen van het vrije verkeer van handelsgoederen en ideeën.

Dit was de gebeurtenis die aan de Franse republiek en de omliggende landen het ferment leverde van een bewustzijn en van een wil tot emancipatie, waarvan de uitstraling – hoe onzeker, hoe flakkerend, hoe oppervlakkig ook – ons tot vandaag het best heeft kunnen bijlichten over de kansen van een minder onderdrukkende maatschappij, meer geneigd tot de zachtheid der zeden.

Wat een teleurstellingen toch, onze revoluties! Wat een sinistere klucht met al die grootse avonden ter aankondiging van het dagen van een wereld die overheelt naar de klasseloze maatschappij! Zonder onderscheid wordt het *Te Deum* gezongen om over te gaan tot het *De profundis*!

Na de afschuwelijke tirannie te hebben afgezwakt en omver geworpen, tirannie die sinds eeuwen lag vastgeankerd onder de knoest van koningen, keizers, prinses en lagere adel die hun eigen willekeur voor Gods plezier hielden, is het de vrijhandel en haar liberale ideologie, inspiratiebron voor

de rechten van de mens, die twee eeuwen later de absolute macht zal grijpen, waarbij zij het vrije verkeer van mensen herleidt tot een verkeer van goederen.

De Franse revolutie voerde, door het rijk van de agrarische manier van produceren te doorbreken om een rijk van vrijhandel op te richten, een modernisering door op basis van het profijt, van het formidabele ploegen door de aardse en menselijke grondstoffen, waarbij de zorg om de treurnis der kwellingen, opgelegd aan de natuur van de wezens en de dingen die tot in hun binnenste worden omgewoeld, aan het romantisme worden overgelaten. Ze beëindigde enerzijds een archaische vorm van de uitbuitingseconomie om ze anderzijds weer in te stellen door ze te verjongen met een industriële revolutie en met de vooruitgang van de formele vrijheden.

Want na een groei die de ruilwaarde naar zijn paroxisme stuurt, heeft de handelsevolutie de hatelijke patriarchale waarden goed en wel van tafel geveegd. De roeping om alles door de zeef van het profijt te halen, heeft de tirannie van de Staat, het prestige van het leger, de almacht van de politie, de bovenhand van de godsdiensten, de bourgeois moraal geofferd op het altaar van het universele consumentisme. De eenheidswet van de te betalen prijs is erin geslaagd om de grote bouwwerken van de millennia durende onderdrukking omver te werpen en met de grond gelijk te maken door ze van binnenuit te ondermijnen, en dat met een efficiëntie waarop generaties revolutionairen, opstandelingen, dichters, piekerend om die bouwwerken op gevaar van eigen leven te vernietigen, niet durfden te hopen.

De absolute voorrang van het geld heeft de teloorgang van de traditionele waarden versneld en beetje bij beetje de bakens uitgewist waarop de maatschappijen overal ter wereld zich richtten: de macht van de hiërarchie, de autoriteit van de man en van de vader van de familie, het respect voor het leger en de politie, de overheersing van de religieuze instellingen, de deugd van de opoffering, het onontbeerlijke karakter van

de intellectuele en van de manuele arbeid, de clangeest, of die van de stam of van de natie, de gewoonte van het ruilen en de schuld die eruit vloeit, het gewone mechanisme van onderdrukking en uitspatting, van puritanisme en laksheid, van repressie en van misdaad.

De laatste dictators zijn niet meer veilig voor een rechtspraak die hen naar de gevangenis stuurt, de Staatshoofden wacht eenzelfde lot, de met zoveel eerbetoon beladen en zo gevreesde militairen worden uitgelachen door de kinderen, de religieuze instellingen vallen in onbruik – zelfs de islam, ondanks zijn numerieke meerderheid, wordt ondermijnd door financiële roofzucht en dient, net zoals de nationalistische archaïsmen, als een door motten aangevreten dekmantel van maffiabelangen. Communisme, liberalisme, fascisme, socialisme, anarchisme, gauchisme, woorden van hoop en bloed waarvan het geschreeuw van continent naar continent weergalmde, zijn niets meer dan lege dozen en definitief afgeschreven.

De zo lang gehate familie met haar almachtige vader en castrerende moeder is hoe langer hoe meer een plaats waar het kind ontvangen wordt om tot een erkende eigenheid te komen. De vrouw herwint haar axiale situatie, die centrale positie die ze voor de agrarische maatschappijen bekleedde en die de godsdiensten en de patriarchale macht haar hebben ontnomen.

De opkomst van het individuele bewustzijn – en onder andere het feit dat een tekort gedaan individu zijn stem kan laten horen – gaat samen met de groeiende weigering van kuddegedrag, voor altijd gebrandmerkt met het zegel van het stompzinnige “passéisme”, zelfs als de oude en schrikbarende kracht van de inertie de mode van de arena voortzet, waar de politieke, militaire en sportieve confrontaties de electorale en maffia klanten nog steeds doen wervelen naar de pijpen van privé belangen.

Ziehier, voor ons die tabula rasa die we ons zo dikwijls voor de geest haalden. Geschrobd en ontdaan van zijn afval, maar helaas niet zoals we

hoopten. Immers, van de waarden van het verleden ontdaan, biedt ze geen andere houvast dan het niets, alsof haar leegte uit dat zwart gat komt waarin het geld mens en geweten verzwelgt. Merk op dat, net zoals bij die arme koning Midas, al wat wordt aangeraakt, in geldelijke virtualiteit verandert en onmiddellijk alle gebruik, nut, genot en smaak verliest.

Op deze tafel van tot niets herleidde waarden vindt men nog sporen van ideologische en godsdienstige pap die vroeger de weeë en weerzinwekkende voeding vormden voor geweld. Het braaksel van neonationalistische, neoliberale, neofascistische, neocommunistische, neo-anarchistische aard maakt bij gelegenheid het voorwerp uit van een folkloristische en bloederige recuperatie door de zaakjes doende barbaren die ten allen prijze de sterrenstelsels van de rentabiliteit willen ontdekken. Maar de delinquentie van groot allooi, die van de multinationale bedrijven, laat dit over aan zijn ondergeschikten die vasthouden aan de traditionele vriendjespolitiek. Dit voorbijgestreefd terugvallen op de vaandels van het verleden is nog steeds in staat het ruziënd gemoed van het voetvolk te beroeren dat, onder het mom van islamisme, katholicisme, protestantisme, sektarisme, corporatisme, onafhankelijkheidsstreven, nationalisme, regionalisme en andere territoriale smeerlapperij, wordt ingelijfd in de horden van de zwendel en de dagelijkse oplichterij.

De macht van het geld en het geld van de macht zijn altijd onafscheidelijk geweest. De waanzin van het geld en de waanzinnige macht gaan samen, opgezweept door de ascetische hebzucht en het plezier dat wordt herleid tot de uitwerpselen van het affectieve gebrek.

Wat onder Assurbanipal of Stalin doorging voor de uitspattingen van een absoluut despotisme, dringt vandaag door tot het hart van het gewone bestaan om het te verstijven onder het uiterlijk van de meer redelijkheid betuigende democratische geest. De dagge en het pistool van de beul hebben het afgelegd tegen de beursbevelen die niet afwijzend staan tegen hun aloude gebruik als de gebeurtenissen dat vereisen, zoals in Nigeria,

toen de oliemaatschappij Shell, geen genoegen nemend met de vernietiging van het milieu en van de Ogoni bevolking, de dichter Ken Saro-Wiwa naar de galg stuurde.

De macht van het financiële totalitarisme die zich over de vier windstreken heeft verspreid, omhult de planeet met een verontreinigde atmosfeer, een ware nacht en nevel met schaduwen die komen en gaan in het zog van de deinende dividenden. Als een bedwelmend gas dringen de wasems van de lucratieve tirannie binnen in het lijf van de mannen, vrouwen en kinderen en bederven het elementaire leven verder.

Het onontbeerlijke middel om zich de minste goederen voor het overleven aan te schaffen, geld, tot de uiterste fetisj verheven door de hyperbolische curve van het profijt, heeft het stadium bereikt waar het geen ander gebruik meer heeft dan zijn vermenigvuldiging binnen de gesloten circuits van de speculatie. Bij dit opkrullen, zoals de slang Ouroboros die zijn staart opeet, is het geld waanzinnig geworden. Tezelfdertijd heeft de macht die ervan uitstraalt en waarvan het de uitstraling is, zich los gemaakt van de aardse werkelijkheden waar iedereen, met groeiende onrust, zich zo goed als mogelijk schikt naar haar absolutisme van goddelijk recht.

Gisteren nog gehoorzaamden de bazen aan de logica van het kapitaal, bestemden ze een deel van hun winst aan het salaris van hun arbeiders, aan de modernisering van de technische middelen, aan het bouwen van nieuwe fabrieken. Hoe egoïstisch ook de wijze waarop hun rijkdommen werden bijeen geschraapt, met hun kruimels zorgden ze van de weeromstuit voor het onderhoud van de overheid, terwijl de sociale strijd loonsverhogingen afdwong van de patronale hebzucht die door de zeven van de consumptie werden teruggewonnen.

Het lucratieve dynamisme van het ondernemerskapitalisme heeft plaats gemaakt voor de voorrang van de beurspeculaties waar het geld in gesloten circuit werkt. De gigantische ondernemingen, waarvan het

internationale karakter een doeltreffendheid bereikt die de internationale arbeidersbewegingen, of wat er voor doorging, nooit behaalden, malen niet om het bouwen van fabrieken of het scheppen van werk. Ze fabrikeren aandeelhouders, ze investeren minder en minder in de productie van goederen die nuttig zijn voor de samenleving, ze ontmantelen de publieke diensten, ze verkwanselen het onderwijs, saboteren het openbaar vervoer, verwaarlozen de huisvesting, ondergraven de gezondheidszorg. Zonder enige bekommernis voor de lange termijn, halen ze onmiddellijk winst uit de sociale chaos veroorzaakt door de verpaupering, door de werkloosheid, door de noden van het overleven en door die gejaagdheid naar geld ten allen prijze die de gedachten en de zeden van hoog naar laag op de armoedige sociale ladder ontaardt.

Beter dan de gesalarieerde arbeid, die voordien de opbrengsten van het kapitaal garandeerde, is het vandaag de reflex van de opgave en van de vrijwillige onderdanigheid – uit het oude pact van de noeste arbeid die vereist dat het leven wordt afgewezen – die de, op menselijk vlak, steriele oogst verzekert van een financiële meerwaarde die voortdurend in de monetaire wereldkloof wordt gestort, zoals in de muil van een Moloch die opnieuw opstaat uit de bijbelse schande. De oproep van Guizot om geld te verdienen, dicteert het ritme aan een dodendans van levenloze rijken die de armen ontnemen wat hen aan leven rest.

De financiële accumulatie heeft het parasitaire kapitalisme naar een paroxisme geleid. Een handvol bureaucraten, onzekere meesters van internationale en verdachte organisaties, beheerders van maffia's met namen zoals trusts, lobby's of multinationals, doet de moeite om de wetten van de rentabiliteit en van de sociale ontregeling op te leggen aan de gehele bevolking van de aardbol.

Van de getto's van de armoede naar de armoede van de getto's van de luxe, overall neemt het huurlingenbewustzijn het over van het menselijke bewustzijn. Het goede gebruik van de schraapzucht voorziet adelbrieven

aan het misprijzen van de anderen, wat toelaat, – een voorbeeldje uit duizenden -, om scholen te sluiten, het onderwijs te rentabiliseren, razende scholieren in klassen van dertig te persen om daarna politionele methodes toe te passen om ze klein te krijgen. En wat staat daar tegenover? Een identiek zelfmisprijzen dat zich uitleeft in vandalisme, glasbreuk en vernieling van auto's, tenzij het zich overgeeft aan de vredelievende onmacht van de massabetoging.

Het geld voerde in zijn kielzog altijd bloed, corruptie en geweld mee. De buitensporige privileges die het nu krijgt toegewezen, voegen het belachelijke toe aan het afgrijselijke.

Wie vroeger welvarend was, schrok bij gelegenheid niet terug voor een even weelderige als zotte uitgave. De opzichtige bras- en danspartijen stelden cynisch de bestorven pracht van hun huurlingenpleziertjes tentoon aan de uitgezogen, bewonderende en gefrustreerde menigte.

Gisteren kochten ze een paardenstal, vandaag berijden ze het dividend ten huize, de smartphone aan het oor geënt, of aan dat van een volgeling die hen naloopt. Het is alsof ze zich nog amper toestaan vluchtig de tijd te nemen de universele honger naar genot te bevuilen met de schijn van een mercantiele genierter, een Petrus achterover te slaan, een ons kaviaar te zwelgen, het hert te bejagen met een mitrailleur (het afschieten van Indianen in de Amazone is officieel verboden), een kleine Thai te kontneuken, zich over te geven aan de ontucht in de harems van de affectieve frigiditeit.

Slaven van een dode substantie die ze voeden met hun ijdele en pathetische dolle waan, kunnen ze zich slechts een verminkt leven voorstellen. Als het dan alleen om hun zelfkastijding ging, dan trokken we het ons niet aan. Maar ze heersten door de angst en de wanhoop die ze in zich dragen en voortzetten als een zaaisel van de dood.

Verre van dit gebroed buiten strijd te zetten, zien we de grote hoop instemmen met de enormiteit van de leugens, loonsverlagingen

aanvaarden, het hoofd buigen voor de dreiging van de werkloosheid, ten onder gaan in de wanhoop, demagogen verkiezen die de politiek van vaders Ubu bedrijven, als kruiperige honden luid grommen, in plaats van zich los te schudden om zich te riskeren aan het avontuur van het leven en van de begeerte.

Wat missen ze nog om straffeloos hun programma van winstgevende vernieling uit te voeren? Dat we worden zoals zij, even leeg, even willekeurig, even dodelijk? Dat we, uit eigen beweging, genoeg nemen met een verminkt bestaan, dat we ons hun zorgen eigen maken, dat we sidderen voor de nachtmerries die ze ophoesten in de onzekerheden van een omzetcijfer dat hun vertering of hun genitale jeuk verstoort? Dat we aandachtig luisteren naar die journalistieke gezondheidsverslagen die ons aanporren tot een goed of een slecht gevoel naargelang de zaken er slechter voorstaan of "de crisis ten einde loopt".

Zo vermengen de kreten van het wanhopige oproer en van de zinloze zedenpreek zich met hun overwinningen, die slechts die van het geld en de dood zijn.

Het overvloedige geld dat wordt gebruikt om zichzelf te vermenigvuldigen, en het geldgebrek dat het overleven op het spel zet, hebben een gemeenschappelijk gevolg: ze doden de verbeelding en de creativiteit.

De radeloosheid in het zog van de vloed aan virtueel geld en het eb van het noodzakelijke geld voor het overleven, leiden naar een obscurantisme, naar een vaagheid van het onderbewustzijn met groter gevolg dan gelijk welke Inquisitie of heilige terreur: het dogma van de aarde die rond de winst draait, verhindert de ontdekking van gebieden die de handelswaarde van het levende afwijzen ten voordele van haar gebruikswaarde.

Waar we de stem van het geld horen, komt alleen de leegte van het hart tot uitdrukking. Het geld heeft alles en het is niets, het koopt en geeft niet. Het geloof in geld is het credo dat spookt in de getto's van de rijken die er de handen vol van hebben zonder het aan te raken en de getto's

van de armen die het achtervolgen zonder het aan te raken in de huiveringwekkende nacht van de dagelijkse armoede. Geen enkele man, noch vrouw, noch kind, noch chimpansee, noch woud, noch graan, noch landschap dat niet door de handelsbelangen het recht wordt ontzegd een bestaan te leiden van natuurlijke kosteloosheid. De menselijke zingeving is voorbestemd te verdwijnen om de ultieme reden dat ze niet rendabel is.

Waarom zou de stijgende willekeur aan gebeurtenissen, een heden in verval, een verstopte toekomst, een op hol geslagen werkloosheid, een groeiend aantal individuen overgeleverd aan de transgenetische cultuur van de verveling, niet leiden tot een huurlingenmentaliteit op wereldschaal?

Van de soeks van Pesjavar tot de kantoren van Manhattan zijn alle uitvluchten goed, de oude religieuze beeldspraak inbegrepen, om winst binnen te rijven. De wedloop naar het niets is geopend onder het teken van de onmiddellijke winst. Ze roept zowel de vissers van de Kaspische zee op om zonder zorgen voor morgen de scholen steur te vangen, als de onderzoekers van de biotechnologie om hun waardigheid van wetenschapper te verloochenen om winstgevende hinder te ontwerpen, als de ouders van achtergestelde buurten om hun kinderen te verkopen aan een jetset die haar fantasmen bevredigt met de aan zakendoen inherente ongevoeligheid.

Juist ja, de geschiedenis biedt wel meer voorbeelden van de gewone samenloop van verworpenen en welgestelden. Het kapitaal heeft altijd uit het *lumpenproletariaat* de stoottroepen geput voor de wederdiensten ten goede van het zakendoen. Er bestond toen onder de arbeiders wel een bewustzijn dat in staat was zich tegen de veralgemening van de armoede te keren. Het gebeurde dat het van de kaart werd geveegd, zoals bij de opkomst van het nazisme in Duitsland; of opgenomen en verteerd om als uitwerpsel opnieuw gebruikt te worden, waar het stalinisme zich op toelegde. Dit arbeidersbewustzijn herrees nochtans uit zijn as en verderf, verscheen op andere plaatsen en legde overal nieuwe slagijzers voor de

voeten van de kapitalistische onderdrukking. Het is ongetwijfeld de eerste keer dat een zo vergaande proletarisering de sociale klassen op een zodanig gulzige wijze opslokt dat, met een gewoon goocheltrucje, de spectaculaire voorstelling van de wereld heeft kunnen suggereren dat het proletariaat goed en wel verdwenen was. Het geld wist tot de namen van zijn slachtoffers uit.

Op de ruïne van de godsdiensten rijst een godsdienst van het geld

Overal waar de consumptiemaatschappij het initiatief nam, verbrokkelde de substantie van de godsdiensten, leed de macht van hun instellingen bloedarmoede. Van het christendom en van het jodisme blijven – ondanks de opflakking van het conflict tussen Israëli en Palestijnen – slechts lege hulsels over, met rituelen rond geboorte, puberteit, huwelijk en dood die alleen een folkloristische betekenis behouden.

De islam bloeit omdat ze uiting geeft aan een mentaliteit van het agrarische type, die de patriarchale traditie in stand houdt tegen de economie van de consumptie. Zo verbiedt ze de gelijkheid van consumptie van de man en de vrouw ter verdediging van de voorrechten van de archaïsche man, die bevreesd is voor de vrouw en uit angst en obscurantisme gedwongen is haar te onderwerpen.

Maar vergis je niet: de islam komt in het oog van de cycloon die haar zal kraken zoals alle andere bijgeloof werd gekraakt. Omdat de islam de rug kromt onder de winstgevende orkaan die alles ontheiligt, heb je er die denken dat het gaat om een indrukwekkende weerstand van het geloof. Dat is dan vergeten hoever de islam zich vastrijdt in een veelheid aan sekten waar de theologische veronderstellingen worden geregeerd door de financiële zorgen. Voor veel gelovigen is de croissant die op de vlaggen staat, een te klein stuk van de taart.

Nu wordt die, ter linkerzijde, belaagd door een humanistische islam, een islam van barmhartigheid, van opening en van supermarkten, en ter rechterzijde door een maffioos systeem van belangen in de petroleum, in

de financiën en in de drugs, dat op de calvinistische manier van de Verenigde Staten, akkoorden sloot tussen de zaakjes en de God Allah die ze goedkeurt. Wat vermag Mohamed nog tegen de profeet Mac Donald?

In een planetair strijdperk dat het leven en de wereld herleidt tot een spektakel, staan de strijd van de symbolen, van de wapens en van de financiële belangen centraal in wat voor Karl Witfogel de strijd is tussen het "oosterse despotisme", een monolithisch systeem van het agrarische type, en het despotisme van het geld, uitgebeeld door de multinationale organisaties en hun zogezegd financiële beslissers. Wat hebben wij te zoeken in de galeien van een oecumene van het profijt waar het pleit wordt beslecht, welbespraakt en barbaars, tussen het rijk van de vrije handel en dat van het landelijke imperialisme, met een godsdienstige en patriarchale mentaliteit waarbij die van het Ancien Regime voor de geest komt, die werd weggevaagd door de Franse Revolutie?

Gaandeweg heeft de vrije handel, de bron van democratische vrijheden, zich opgewerkt tot een planetaire tirannie, daarbij paradoxaal genoeg een vorm van protectionisme herstellend dat de zakenwereld omgordt, haar bureaucraten verlaagt tot een tribaal bestaan, ze opsluit in een door onwetendheid en angst voor het leven verduisterd leengoed, ze huisarrest oplegt in een virtueel belaagde stad, de vesting van de heilige handelswaar oprichtend tegen de invallen van de menselijke natuur.

Over de aardse tuin hangt de nare schaduw van een macht die met zijn onzinnige berekeningen de weelderigheid van de wouden en de mensen herleidt tot dividenden.

Na eerst de godsdiensten en de ideologieën te hebben ontweid, heeft de tot haar uiterste gedreven handelswaarde sinds het begin van het derde millennium hun stoffelijke overschotten hersteld om alleen en soeverein te heersen. De Al-machtige, tot aas herleid door het virus van de vrijhandel, heeft uit zijn verrotte ingewanden de goddelijke instelling van het geld an sich gebaard. Dit is op een zekere manier, de *realisatie* van de Geest in

hegeliaanse zin. Uit de buik van de dode Goden ontluikt de Moloch die hen doodt en weer opricht onder de speciën van de financiële transactie.

Het handelstotalitarisme slaagt op die manier in het tot leven wekken van een moderne en technocratische vorm van het despotisme dat inherent is aan het agrarische immobilisme, dat zelf oorspronkelijk gebroken werd door het vrij vervoer van goederen. Via een theologie van het geld grijpt vandaag een echte transsubstantiatie van het leven plaats, het wordt ontdaan van zijn substantie die in de virtuele enveloppe van een afwezige God wordt gestopt.

Met die dood van de godsdiensten zijn we getuige van de opkomst van een godsdienst van het geld "zonder begin noch einde". Het Geld is Wat uitsluitend werkt om zijn eigen nutteloosheid te verzekeren, Wat aanwezig en afwezig is, Wat met zijn gebrek en zijn overvloed de nulliteit van de bestemmingen afstemt op de willekeur en de luchthartigheid van YHWH, God, Allah, Huitzilopotchli en tutti quanti. Van de eerste Manitoes tot het laatste Grote Uitwendige Ding, zijn we aan het alfa en het omega van een economie die, onder het mom van het verzekeren van de overleving van de soort met de hulp van een hemels mandaat, sinds tienduizend jaar armoede en wanhoop produceert.

Het einde van het uiteenvallen van de godsdiensten gaat gepaard met een geloof, even gemeen als degelijk, in de cultus van het geld dat zalig maakt en verdoemt. Het bluffoker van de economen neemt de plaats in van theologische spitsvondigheden, de theocratische verwaandheid van de windhandelaars zegent het roofdiergedrag van de individuen en van de maatschappijen.

Het systeem van de uitbuiting van de mens door de mens, herleidt het menselijke tot een voorwerp van profijt. Dat is de verdoemenis die het aardse schepsel neerbuigt en die, zonder genoodzaakt te zijn zich te voorzien van het geloof in een God, in een voorzienigheid, in een regering, de geest, heerser in de hemel van de ideeën, met verstomming slaat.

Al in de 19de eeuw sprak Wilkie Collins over "de zelfontwijding waar de baronnen van de industrie zich toe veroordelen". Deze aanleg is zich blijven veralgemenen terwijl de daling van de gebruikswaarde en de overwaardering van de ruilwaarde, de arbeid van zijn nut ontteden om voorrang te geven aan het geld dat alleen werkt en waarvan iedereen de waardeloze en blinde schatplichtige wordt.

Hoeveel van onze tijdgenoten bezwijken niet in die mate onder het spookbeeld van het geld, dat ze elke dag op haar fictieve altaar hun meest dierbare gedachten, dromen, begeerten offeren? De gebaren en het gedrag worden opgemeten met de maatstok van geldelijk verlies en winst, waarbij het leven en de mogelijke gulheid van het genot worden verdreven naar de schaduwen van de stilte. De kinderachtigheid en de godsdienstige instellingen uit het verleden hebben plaats gemaakt voor de rituelen van de rentabiliteit van de mens, sinds de verste mensenheugenis gedoemd tot het misprijzen van zichzelf en van de anderen, offerande brengend aan een speculant-God.

Hierin hervindt de godsdienst zijn essentie, haar voor het aardse leven ondoordringbare kern, genegeerd ten voordele van een hiernamaals. De monetaire transcendentie is herboren in het dagelijkse leven om er een voorwerp van winst van te maken. De godsdienst wordt weer werkelijkheid in wat ze was: de smaak van de dood veroorzaakt door de beet van de zonde.

Het nihilisme is de filosofie van het zakendoen geworden

De zelfvernietiging neigt naar het absolute in de cultus van het geld voor het geld. Het laat de kinderen, de vrouwen, de mannen slechts de keuze van een spijtige bestemming, ze voorbestemmen tot het verkiezen van de vlam van een snelle dood zonder uitstel in plaats van de ijstijden van een langzaam wegwijnen.

Het oude Russische nihilisme wou de onderdrukkende barbaarsheid van het tsarisme beantwoorden met het luiden van de brandklokken voor een

niet minder barbaarse uitbarsting. De mondiale monetaire tirannie bouwt de stucpaleizen van het virtuele fortuin op het ongeluk van de meesten, en is er een niet minder kwaadaardige parodie van.

De cycloon van de financiële speculatie heeft de waarden uit het verleden omver geworpen, geen enkel geloof, geen enkel idee weerstaat de monetaire flux die alles ongedaan maakt door inwisselbaar te zijn voor alles. Het zou reden tot juichen zijn, ware het niet dat de dictatuur van de ruilwaarde tezelfdertijd een koers naar het niets banaliseert die de lichamen en hun bewustzijn gek maakt en verduistert.

De gelijkschakeling van de oude waarden is het gevolg van een apocalyptisch mercantilisme. Onder de zeis van de rendabiliteit ten allen prijze groeit geen nieuw gras meer.

Het "niets is waar, alles is toegelaten" is geen vertaling van het uitroeiingsproces van de oude wereld, het is het saldo van de ruïnes, het verzekert de promotieverkoop van de bouwval die, nu hij ons verplettert, een kettingreactie veroorzaakt waar de dood en haar listen met een panische snelheid uitzaaien.

Wie gisteren nog in opstand kwam om niet te sterven voor het kapitaal terwijl hij dacht te sterven voor het vaderland, legt er zich bij neer om te sterven voor niets nu het kapitaal een laatste agio legt op de planetaire agonie en zich niet eens getroost te doen alsof.

Het leven is niets waard maar een verloren leven is geld waard. Dat is de filosofie van het zakendoen. De sjacheraars van de hoge torens of van de lage krochten en hun tegenstanders, die de strijd om te leven veronachtzamen en liever sterven in het gevecht tegen een vijand die onoverwinnelijk is, alleen al omdat hij in hun eigen hoofd heerst en hun meest lovenswaardige bedoelingen tot mislukken doemt, vinden mekaar terug als in een samenzwering die even verbluffend als verbijsterend is, in de goot die alles doorsluisst.

Wanneer gaan jullie toegeven dat het heldendom van de wanhoop een eerbetoon is aan de wreedheid van de onderdrukker?

Het kapitalisme van de financiers weet dat haar speculatieve zeepbel van de ene op de andere dag uit elkaar kan barsten, dat het papiergeld het gevaar loopt van spontane ontbranding, dat de bij procuratie geleefde realiteit wordt aangezogen door een draaikolk van dodelijke logica.

Het kapitalisme van de financiers mikt op de markt van de vernietiging om de ultieme winsten te verhogen. Door het spelen van de Cassandra van een geprogrammeerde instorting, drijft het wie zijn begeertes inwisselde voor een meerwaarde, naar een dolle waanzin van de laatste koopjesdagen en naar een hysterie van het afwezige leven.

De macht van het geld en de macht die het zonder geld stelt omdat ze er de voorstelling van is, leggen aan de gebeurtenissen een Sint Vitusdans op, waarvan de heupbewegingen de van hun menselijkheid ontdane wezens uit de tijd en de ruimte zwiert en die wordt aangezwengeld door een tot wanhoop brengende leegte. De eigen nulliteit van de dansers leert hen enkel doden of zichzelf doden, voor niets.

De voorstelling van het leven zonder leven is, zoals de financiële massa zonder gebruik, een zwart gat dat al opslokt wat binnen bereik valt. Het nihilisme is de uitdrukking van de chaos waar alles wat wordt gekocht en verkocht de leegte van het bestaan in evenwicht houdt met het Opperwezen geld. De maffiose geest herken je aan het aantal affectief verminkten, sjokkend langs de wegen van het "alles mag als het opbrengt".

Het wereldrijk van de lokale en internationale maffia

Door de niet productieve financiële accumulatie tot het uiterste te drijven, heeft het handelstotalitarisme over de gehele planeet een deken van corruptie en terreur gespreid dat door het lamme winstbejag van enkele Siciliaanse dorpjes werd gepopulariseerd onder de naam *maffia*. De woorden van Pétrus Borel, die al in de vroege 19de eeuw de Beurs voor

een "rovershol" hield, hebben hun romantische kleur verloren om de kilte van de objectieve vaststelling te bereiken. De plunder van de natuurlijke rijkdommen, van de fauna, van de flora, van de wateren, van de lucht die we ademen, grijpt dagelijks plaats in het openbaar bij het openen van de markten en de koersnoteringen.

Wanneer de wereldorganisaties die de financiële stromen beheren, de burger bedreigen met een groeiende onzekerheid, een voortschrijdende werkloosheid, een absolute verpaupering, een overlijden door vervuiling van de lucht, van het water, van de aarde, tot men bang, berustend, gebrutaliseerd tol betaalt aan zijn beulen in ruil voor een uitstel dat nooit komt – de fameuze economische opleving –, dan hebben we te maken met een echte afpersing en vindt het oude maffiose model zijn doeltreffendheid terug in de klantendiensten waartoe de oppermacht van het tot fetisj verheven geld leidt.

Het zaakjes doen verleent de internationale criminaliteit de toegang tot een mondiale economie waarvan het absolutisme het goddelijke recht van de oude monarchieën oproept. Een neiging tot universele delinquentie steunt op de heersende zin voor winstbejag om zich te banaliseren bij wie zich, uit verval van fortuin of uit aangetoonde tegenslag, uitslooft in een koers achter het monetaire manna.

Van de wijken van Buenos Aires tot Wall Street heerst, onder het toezicht van de televisueel correcte raden van bestuur, dezelfde onbekwaamheid, dezelfde endemische wetenschap van de wanorde, het enige dat het zakendoen aanzwengelt.

Sinds de waaier aan politieke strekkingen gehoorzaamheid heeft beloofd aan de handelsvoorschriften, hebben de grote geldschieters niets meer te vrezen van de parlementaire democratieën. Als ze het nodig vinden hun cynisme aan te kleden met de lompen van de filantropie, beschikken ze dan niet ruimschoots over een kudde pennenlikkers, onderlegd in het

spuien van de grootste leugens en het verdraaien van de meest onschuldige uitspraken?

De wereldoorlogen hebben plaats gemaakt voor lokale conflicten, die de strategie van de verovering en van de woestijnvorming laat uitzwermen en verdoezelt, die de legers van het winstbejag overal ter wereld leveren tegen het geheel van de bevolkingen van de aarde. De absurde oorlog in Libanon, ontstoken met een genstertje en uitgedoofd met een windvlaag, blijft een voorbeeld op dit gebied. Hij maakte van een vernield land de draaischijf van het internationale zaakjes doen.

De schermutselingen die het oude Joegoslavië verscheurden waren openlijke bendeoorlogen. Heel wat landen, waaronder de meeste voormalige zogeheten sovjet republieken, zijn fier op hun overal erkende maffiose regeringen, erfgenamen van de stalinistische bureaucratie, gehaald in het tegen elkaar uitspelen van tendensen en in het lospeuteren, uit een instemmende en verschrikkelijke absurditeit, van wat de ijzeren hand van de "baas aller bazen" wapent.

Het verbond van multinationals, van banken, van wapen- en drughandelaars, van dictators, van politici aller boorden, behelst een wereldwijde criminele verstandhouding die de eerbiedwaardigheid van aanvaardbare woordvoerder verkrijgt, niet alleen van de knechten van de pers en media, maar van al wie denkt haar te bestrijden.

Gesterkt door een officiële erkenning hebben de traditionele maffia's geen enkele moeite zich te mengen met de bazen van de multinationals, die zelf even gemakkelijk te verwarren zijn met het maffiose uitschot. De fondsen aangeleverd door de Wereld Bank, het IMF en tutti quanti eindigen op rekeningen in Zwitserland, Jersey of de Kaaimaneilanden.

"In Congo zijn Elf, Paribas, de Société Générale betrokken bij financiële montages waarvan sommige geen enkel ander doel hebben dan het verduisteren van geleend geld. Zij die de aardolie stelen, het geld

verduisteren om de schulden te betalen, wapens kopen, huurlingen betalen, zijn dezelfde ..." schrijft Verschave in *L'Envers de la dette*.

De mondialisering van de handel doet beroep op een politiek van verbrokkeling van staten en regio's, die gemakkelijker toegankelijk zijn voor de corruptie van lokale besturen, meer geneigd naar het overlopen van die wrok die wordt gebrakt als natuurlijke schande door de etnische of godsdienstige ongelijkheden, opgeklopt tot antagonismen. Het in geregelde ontginning brengen van de planeet komt neer op een mise-en-scène ervan en op het versnijden in opeenvolgingen van oorlogen, van sociale ontmanteling en psychologische ontredding.

Het dogma van de rendabiliteit op zich vereist de toepassing van een politiek van de lucratieve nutteloosheid die het haalt op het nut, zodat het absolutisme van de ruilwaarde de gebruikswaarde afschaft. Zoals in oorlogstijd uit "collaterale schade" kan worden opgemaakt, gaat het om een slachtpartij van burgers ten gevolge van een slecht gericht schot, zo zijn de "structurele maatregelen" het signaal voor het wanbeheer van de publieke diensten door privatisering, de kaalslag in de sociale budgetten, het wispelturige beheer van de werkgelegenheid, de liquidatie van alle niet rendabele elementen.

De normen van de hebzucht veralgemenen het uit dienst nemen van stations en bekwaam personeel. De treinen, de vliegtuigen, de boten krijgen steeds vaker ongevallen, de overbevolkte scholen zijn haarden van geweld. De verpaupering van het bewustzijn werkt de aanvaarding, de wrok, de haat in de hand die, doordringend tot in de betogende groeperingen, in de vier hoeken van de wereld een klimaat van vrijwillige onderdanigheid verspreidt, onderhevig aan ongecontroleerde winstvariëaties.

De markt van de veiligheid betreft zijn winst uit de angst

De markt van de veiligheid biedt onmiddellijke winsten aan de makelaars van de angst en haar politionele en farmaceutische profylaxe. Ze doet

beroep op de voorouderlijke angsten die voortdurend nieuwe gewaden krijgen aangemeten. Niets kan haar stoppen tenzij een ommekeer van de mentaliteit en van de zeden in staat is de geboden op te heffen die de economie in naam van het werk, dat roofdier, op het genot legde, het daarbij verdoemend naar de trances van de schuld en de gruwel van de transgressie.

Die markt heeft de aandacht van de wapenhandel, van de lobby van de drugs en van de anxiolytica, van de politiek van de zondebok en haar demagogen, van de sectoren van het consumeerbare hedonisme, van de spreekbuizen van de veiligheids- en repressieve diensten, van de vastgoedmakelaars van verstevigde getto's, van de privaat verzekeringen, van de pensioenfondsen, ...

En de beste manier voor die markt van de veiligheid om haar winstpotentieel te behouden, is dat niet het onderhouden van haar objectieve en subjectieve voorwaarden? Geen strijd tegen delinquentie zonder delinquentie, geen therapie zonder zieken, geen bescherming zonder bedreiging. De handelslogica vereist van de rentabiliteitsmakers dat ze het sociale veld stimuleren, galvaniseren door de angst en door het geweld om die angst te exorciseren zonder die ooit te verdrijven.

“Mensen, noteerde Beaumarchais, zijn zoals appels, hoe meer je ze opeenstapelt, hoe meer ze rotten.” De chaos van het teveel zoekt altijd een evenwicht in de orde van de dood en de uitsluiting.

De bevolking samenpersen in steden en buitenwijken verhoogt de agressieve uitingen; de grote bouwwerken van de architecten van het rendabele habitat zijn criminogeen; het onderwijs dat in concentratieteelt aan overbevolkte klassen wordt verstrekt, is de belangrijkste oorzaak van de agressiviteit in de scholen; de absolute prioriteit van het geld en de methoden van de predator, die er de aanvoer van verzekeren, geven vrijgeleide aan de diefstal en aan de zwendel, ongeacht de legaliteit of illegaliteit; de door de landbouw- en voedingsindustrie ontaarde

voedingsmiddelen verspreiden ziektebeelden, waaraan tegemoet wordt gekomen, door het meest gemaakte toeval, met chemische therapieën die op punt werden gesteld door de firma's die kunstmeststoffen, verontreinigingen, geforceerde zaden, genetisch gemodificeerde organismen produceren.

Overal waar de onrustbarende grimlach van de voortschrijdende en alles verpletterende robot van het handeldrijven doorschemert, heeft de voorouderlijke angst in ieders buik geen nood aan racistische of xenofobe vogelverschrikkers. De arbeidende klasse is geen gevaarlijke klasse meer sinds ze werd verlamd door de vrees voor morgen die erger is dan de teleurstelling van vandaag. De bolsjewiek met het blanke mes tussen de tanden prijst vandaag een tandpasta aan.

De angst is de inwendige vijand, ze geraakt binnen in het bewustzijn en in het lichaam, als een dief verstopt onder het bed, verkrachter uit de emotionele afgronden waar de handen van de wurger opduiken uit de verstikte begeerten. Ze dringt bij iedereen binnen door voor te houden dat men een speelbal is in de handen van de laatste God, dezelfde die, almachtig en onmachtig als zijn voorgangers, oproept tot communie in de transsubstantiatie van de ruilwaarde.

De angst wordt geboren uit het mechanisme dat de mens economiseert en hem belet te leven. Ze heeft nooit opgehouden de wereld te herschilderen in de kleuren van de paniek die al naar gelang de tijden in zwang is. Gisteren was het de dreiging van een nucleaire oorlog die een gewaardeerde vitrine bood aan de markt van het wapentuig. Vandaag levert het gevaar van een planeet ten prooi aan de verontreiniging, aan het broeikaseffect, aan het verdwijnen van flora en fauna, de redenen tot wanhoop aan die oude, van generatie op generatie overgedragen gelatenheid, daarbij aan de opstand het brevet van de moed der wanhoop verlenend en aan het fatalisme en het nihilisme de toelating voort te woekeren.

Nochtans beantwoordt de markt van de angst, achter de inwisselbare benamingen van een zorgvuldig onderhouden ongerustheid, ook aan de legitieme wens om in vrede te leven, om niet aangevallen te worden, noch thuis, noch op straat, noch in het bos. Maar dit antwoord is gedicteerd uit lucratieve noodzaak. Kiezen voor de beurs of het leven, en luide kreten van journalistieke verontwaardiging slaken telkens wat gangsters zich uitleven op een bank of supermarkt? Hoe de repressie van de straatverkopers van drugs verzoenen met de financiële witwaspraktijken waar bankiers en drugsbazen zich ongestraft aan overgeven? Als de cultus van het geld het legale bedrog toelaat van de magnaten die beschikken over een ruime juridische en boekhoudkundige bescherming, hoe kan je dan de illegaliteit van hun bescheiden nalopers bestraffen?

Een mooie justitie die in al haar hardvochtigheid heerst over de wijken en buurten, terwijl de nationale en internationale misdadigers, onder de bescherming van politieke of administratieve mandaten, publieke fondsen leegroven, budgetten vergruizen, het milieu vernielen, de productiemiddelen vernietigen, schaarste in overlevingsgoederen veroorzaken, de gezondheid bedreigen, de levensvreugde verscalen en die, door het uitrangeren van de paar integere rechters vastbesloten daar rekenschap voor te vragen, mikken op een verhoging van het politiegeweld om de tersluiks aangemoedigde criminaliteit uit te roeien.

En het is nogmaals nederig toegeven aan de angst, als de vijanden van de totalitaire economie die uitbarstingen van verontwaardiging opvoeren waar de wrokkende onmacht zich zo graag in wentelt. Waarom wensen de windhandelaars de betogers geen geluk als ze, brullend en woedend, liever als kuddes door de straten lopen in plaats van met wat inventiviteit de greep van het geld op de openbare diensten te verbreken?

Toeschouwers en acteurs in een wereld teruggebracht tot een toestand van spektakel, hoop er vooral niet op je te beroepen op het menselijke gevoel bij het veroordelen van de moorden in Rwanda, als in Europa éénzelfde haat met plaatsvervangende Hutu's en Tutsi's wordt

uitgevonden en op demagogische wijze verbreid door de populistische facties, schaamteloos een overkoken voorbereidend van de zorgvuldig aangewakkerde frustraties. Hoop bovendien ook niet jezelf een goed geweten aan te praten door moordenaars als Sharon, Saddam Hussein, Kissinger, Bush, Ben Laden en andere voor een internationaal gerechtshof te dagen, terwijl je niets ondernam om de barbarij te ontwapenen en de basis te leggen voor een menselijke maatschappij, terwijl je niet eens op het idee komt je eigen omgeving te vernieuwen, de kosteloosheid van de openbare diensten op te leggen, de fabrieken te bezetten en ze ten dienste van de gemeenschap te doen draaien. In plaats van de herrieschoppers juridisch te sarren kunnen we maar beter een manier vinden om hen het geld te weigeren dat ze eisen en terug te vorderen wat ze ons ontfutselden.

De implosie van het handelstotalitarisme

Het rijk van de handel vreet zichzelf leeg van binnenuit. De aanslag in New York is niet meer dan een epifenomeen van de vernietiging waarmee het financiële kapitalisme de hele wereld en bijgevolg zichzelf bedreigt. Het financiële kapitalisme komt zichzelf tegen.

De implosie van de politieke en religieuze systemen onder het gewicht van het consumentisme was al een vroeg teken van de ineenstorting die het economische absolutisme veroorzaakt door het ondersteboven opeenstapelen van de absurde vestingen van de windhandel.

De islam, zoals ik al zei, is aangevreten door de handelslogica, die god noch gebod kent. Net zo min als het christendom, zal hij ontsnappen aan de almacht van de handel die ideeën en geloof ontheiligt door ze te verhakselen over de rasp van de ruilwaarde. Denk aan de ineenstorting van het grote Communistische Geleuter, de doodsklok inluidend van alle politieke ideologieën, en niemand die het enkele maanden voordien nog durfde te voorspellen.

De botsingen tussen groepen – naties, volkeren, clans, stammen, bendes, lobby's – verstoppen de wegen van de menselijke solidariteit om beter de weg te banen voor het vrije verkeer van het reddende geld. De politiek van de chaos verwijst het zaakjes doen naar zijn maffiose essentie waar alleen de dreiging met de executie belang heeft, het uitstel is onderwerp van winstgevend gesjacher.

Het calvinisme van de onderneming verheft boven de mens het zwaard van de financiële verlossing. De ministers van de winkelier God wanen zich de meesters van een economie van de voorzienigheid, ze zijn slechts de lakeien van een niet te controleren markt die ultieme voordelen halen uit haar versnelde vernietiging. Want ze is gedoemd uiteen te spatten, die financiële ballon, uitgedoofde zon van een wereld waar schaduwen komen en gaan, verdonkeren of oplossen volgens het klimaat van de beursnoteringen.

Afkomstig uit de kraal van de landbouwers en hun mentale primitivisme, keert de nieuwigheid van de handel er weer naar toe. Kijk hoe ze ineen gedoken zit in een omheining waar de tirannie van de vrije handel het graf delft van de gehele mensheid, ter glorie van de God Geld. Wat ze zodoende aankondigt is niet het einde der tijden, maar het einde van haar tijd, en van de permanente apocalyps waar ze haar voortdurende winst uit puurde.

Het plat werpen van de torens in New York was niet beschamend, wel de dood van vrouwen en mannen, slachtoffers van een fanatieke wanhoop. Zo schuilt het gevaar ook minder in het ineen storten van het financiële kapitalisme dan wel in de reflex van de dood die ze dreigt in gang te zetten bij wie zich geen ander bestaan kan indenken dan geëconomiseerd in merg en been.

Het fetisjisme van het geld houdt een zelfverloochening in van puriteinse aard. Het afwijzen van het leven, op protestantse, moslim of atheïstische wijze, gelovig of ideologisch, geeft aanleiding tot afwijkend en crimineel

gedrag. De hatelijke gelaatsuitdrukkingen van de islamisten en van de Amerikaanse volgelingen van het oog om oog, tand om tand, zijn de beeltenis van hetzelfde muntstuk, waarvan de keerzijde in haar sardonische versie dit hedonisme van het consumentisme voorstelt dat haar palliatief tegen de dood zoekt in de aanschaf van plezier. Maar de markt is dezelfde en identiek is de frustratie die de balans van vraag en aanbod beheert met een perfect misprijzen voor het leven.

Dat is de bron van de haat van zichzelf en van de anderen. Daar ligt het gevaar dat de kettingreactie van de implosie van het economische totalitarisme een zelfmoordreflex voortstuwt gelijkend op wat Duitsland infecteerde, gegalvaniseerd door de politiek van de wanhoop van het roofdier, opgelegd door de nazi's. De demagogen van extreem rechts hebben dezelfde ontaarde blik als de massamoordenaars die de kronieken van de onveiligheid onderhouden.

We ondergaan het pesten met een verslagenheid die even goed voordelig is voor de beurswinsten op korte termijn als voor de ziekelijke uitwasemingen van een bestaan zonder bekoring.

Het indommelende overleven loopt het risico wakker te worden met afschuwelijke nachtmerries waarin monsters uit het verleden opduiken. Nog nooit zal het bewustzijn van een aanwezig en uit te vinden leven, met een dergelijk gewicht hebben gewogen op de wording van de wereld.

II Aan wie de opkomst van een nieuwe maatschappij blijft ontkennen

De blinde luciditeit en het betogende obscurantisme

Nooit eerder liet de geschiedenis toe om een zo diepgaande blik te werpen op het onmenselijke lot dat ons wordt voorgehouden, nooit eerder was dergelijke luciditeit zo verblind voor onze kansen om die toestand te herroepen.

Toen het economische hoogtij van de jaren 1960 een nakende toestand van algemeen welzijn aankondigde, zweemde het aanklagen van de ravages van de handelsgoederen naar het belachelijke. Uit alle hoeken klonk neerbuigend gesnuif. "Wat een waanbeeld om een malaise in de maatschappij aan te duiden, pochten de weldenkenden van de onderwerping en van het oproer, terwijl de auto, de televisie, de goedkope huurwoning en de weldaden van een gedemocratiseerd consumentisme dat geluk op afbetaling waarborgen waar iedereen terecht of onterecht naar smacht!"

Het werd wachten tot 1968 om een tot op heden verduisterd fenomeen waar te nemen, een soort tektonisch verglijden waardoor de wereld langzaam maar zeker van basis wisselde, om voorbij het petieterige onderscheid tussen monopolistisch en staatskapitalisme de oorspronkelijke banvloek van de mensheid te onderscheiden: het opstarten van een economie, gebaseerd op de onafscheidelijke uitbuiting van de mens en van de natuur.

Dezelfde denkers in zwang en hun zich voortplantende misbaksels deden er niet minder dan drie decennia over om de economische horror te ontdekken. Verstomd door zoveel opzienbarende nieuwigheid ontwikkelden ze nu evenveel ijver in hun afkeur van die horror als, niet later dan gisteren nog, in het besef van de veranderingen die zich voor hun ogen voltooien.

Hun spartelende helderziendheid verhindert hen op te merken dat een onuitgegeven wijze van produceren, gebaseerd op hernieuwbare natuurlijke en kosteloze energieën, de eindklok inluidt van een eeuwenoud systeem van uitbuiting van de natuur en een veld van ontdekkingen opent dat de menselijke vooruitgang een kans geeft om de technische vooruitgang te vervangen.

Ik verwonder of verontwaardig me in het geheel niet over de hedendaagse stilte rond de eenvoudige vaststelling van de aan gang zijnde mutatie. De

situationisten botsten op dezelfde geprogrammeerde onverschilligheid gedurende de tien jaar dat ze de radicale kritiek ontwikkelden van de koopwaar, dat ze het corrosief proces ervan op het dagelijkse leven aan het licht brachten, dat ze het kluwen van passies ontwarden en er een project uit puurden om bestemmingen op begeerten te bouwen.

Niets zal de opkomst van nieuwe waarden tegenhouden, ze zullen de verbrokkeling van de oude versnellen door de voorkeur te geven aan de almacht van het leven, de gulheid en de kosteloosheid, de menselijke vooruitgang, de individuele en collectieve creativiteit, de voorrang van de vrouw en het kind. Het bewustzijn van enkelen zal volstaan om bij te lichten.

We zijn niet op zoek naar goede bedoelingen, liefde, ethiek, rechtvaardigheid en andere humanitaire prietpraat. Wat ons inspireert en geruststelt is niet meer en niet minder dan de verlamming van de handelslogica door het financiële parasitisme, dat er nu over nadenkt om het protectionistische keurslijf van de vrijhandel te doorbreken om eindelijk uit de heropbouw van de wereld een winst te boeken die niet stilvalt door haar bronnen uit te putten.

Niet mikken op deze logica, die het kapitaal probeert te redden door zijn oude vormen af te schaffen, is ons verhinderen ze te overstijgen en zo het oude gedrag waartoe de inertie ons dwingt, te herroepen.

Het verschanste bolwerk van de gepatenteerde oproerkraaiers weerspiegelt maar al te veel het zo vinnig bestreden economische systeem. Net zoals de economie in haar stadium van absoluut parasitisme op zichzelf terug plooit en zich overgeeft aan een ongebreidelde accumulatie van sociaal nutteloos geld, zo hebben de vijanden van het financiële totalitarisme zich gevestigd op het terrein van de tegenstrever en vormen ze een laatste morzel van heldhaftige tegenstand, terwijl ze de verontwaardiging, de wrok en het meelijwekkende exorcisme van de wanhoop laten aangroeien. Zij blijven achter in een geruststellende

onmacht die hen ervan ontslaat de basis te leggen van een menselijke maatschappij die put uit het neokapitalisme in wording.

De strijd tegen de economische dwingelandij mag zich niet langer op het terrein van de tegenstander begeven

Het spektakel van de betoging heeft de kassa altijd doen rinkelen. Het einde van de Vietnamoorlog demobiliseerde op wreedaardige wijze een massa militanten en organisatoren van betogingen. Tegen welke tirannieën moest de speer van het oproer zich nu richten? Er waren natuurlijk Chili en Argentinië die op het schap van het goede geweten zeer aanvaardbare doelen voorstelden. Daarna was het helaas terugplooiën op minder verheven doelen, met een bedorven maffialuchtje erboven op: Tsjaad, Somalië, Bosnië. De zorgvuldig voorbereide slachtingen in Rwanda verliepen met de haast van occulte medeplichtigen die de militante aanpak ontmoedigen.

Wat valt er dan nog te grabbelen? Aan de Corsicanen, de Basken, de Tsjetsjenen hangt een te raar reukje om het echte enthousiasme voor de onderdrukte volkeren aan te wakkeren.

De aanslag van de parasitaire wereldeconomie op de natuurlijke en menselijke rijkdommen valt samen met de opflakking van de werkloze cohorten van de humanitaire oecumene.

De verwaandheid en de domheid van de bureaucraten van de handel, het belachelijk weerzinwekkende van hun cenakels als concentratiekampen, het cynische opeisen van de politiek van de planetaire verwoesting, leverden de militanten met een gebrek aan treurnis een waardig doel, als op een zilveren schotel.

De beweging "tegen de mondialisering", of beter, "voor een andere mondialisering" heeft zich ontwikkeld met een halsstarrigheid die door het overal aangetoonde defaitisme en de apathie amper kon worden vermoed voor de betogingen van Seattle en Millau. Wie, behalve dan de lakeien van

de multinationale verpachting en hun politieke ondergeschikten, twijfelt vandaag nog om die anders-mondialisten te vervoegen?

Goed onthaald door wie heel gemeend het cynische handelsoffensief, dat de hele planeet in zijn greep heeft, een halt wil toeroepen, blijft de uitbarsting van wereldwijde woede nochtans hangen in het mediaspektakel waar het beste uit het bestaan wordt ontvleesd en in hysterische voorstellingen verpopt.

Van Seattle tot Porto Alegre of Tristan da Cunha, de dageraad van de nieuwe mondialisering blijft bekoren. Waarom? *Grammatici disputant*.

Voor de tenoren van de beurspeculatie, die zich met luide en niet mis te verstane stem laten horen, leveren de voorzangers van het "alternatieve" project geen andere tegenzang dan een stamelende mineur.

De anti-mondialisten waar de pennenlikkers het over hebben, vormen trouwens een verzameling van al wat het oude subversieve gedachtegoed tot op het bot herkauwde: jacobinisme, trotskisme, netchaïevisme, maoïsme, castrisme, anarchisme, "ecologisme". En het geeft pas, om wat te breken met de mode, er een éénarmige situationist zonder mes aan toe te voegen. Zelfs de godsdiensten schudden hun laatste parochianen wakker en maken zich klaar, achter het professionele vaandel van de priester-arbeider en van de priester-guerrillero. Zelfs de Duivel verwedt er zijn laarzen op dat de Islam en de dalais Boeddha er bij de eerste opklaring ook op uit trekken.

De revolutionaire gedachte, die zich gisteren waande op te werpen als speerpunt van het proletariaat, heeft nooit meer gedaan dan de oude dictatuur van de geest over het lichaam na-apen. De kloof tussen de taal van de ideeën en die van de begeerten om te leven houdt niet op te groeien door de alomtegenwoordigheid van een mise-en-scène waarbij het individu en de maatschappij hun gebruikswaarde verliezen ten voordele van een ruilwaarde die ze op de markt vertegenwoordigt en, ze de geleefde realiteit ontnemend, een lucratieve realiteit verleent. De

koopwaar met menselijk gelaat neigt de plaats in te nemen van het concrete individu terwijl de schommelingen van de virtuele monetaire massa de chaotische koers van de wereld bepalen.

Het dagelijkse leven is het te bevrijden territorium omdat het de enige basis is van waaruit de strijd tegen de economie van de uitbuiting kan worden geleverd. Het blijft voor de betogers tegen het multinationale despotisme een totaal *terra incognita*.

De militant is het pijnlijke voorbeeld van de vleesgeworden scheiding tussen de intellectuele functie en de manuele functie, een eigenschap van werk. Hij stelt zijn lichaam ten dienste van de geest. Hij economiseert zich en verwacht van een overstijgende emancipatie dat ze hem van de economie bevrijdt. Het hoeft niet te verwonderen als hij o zo spontaan van de vredelievende verontwaardiging overslaat in de woede van de onmacht.

Hij mikt niet op het individuele bewustzijn, hij heeft geen tijd om tussen de emoties die hem aandrijven, het kluwen te ontwarren waar de begeerte om beter te leven, onder het gewicht van de verloochening, verandert in een reflex van de dood. Hij geeft zich over aan de kuddegeest die, ten gevolge van de journalistieke opsomming van de manifestanten, de ontbrekende creativiteit exorciseert die als enige in staat is de ketenen te breken die de voortdurende onderdrukking dag na dag smeedt.

Hij klaagt het bedrog van de geest aan die de weldaden van de economische wederdiensten ophemelt, maar de geest van weerstand en opstand die hem drijft, valt onder hetzelfde bedrog. Hij valt voor de vallen die hij denkt te ontwijken. Er is geen enkele antipersoneelsmijn, wijdverspreid door de handelsbureaucratie, waar hij niet op springt, met beide voeten tegelijk. Een verminking meer of minder verandert amper de handicap die hij zich al oplegt.

Zijn geloofsgetuigenis impliceert het geloof in symbolen, die hij gebruikt zonder te beseffen in welke mate hij door die symbolen wordt

gemanipuleerd. Hij ontsnapt, minstens in het begin, niet aan de zwerende uitbarstingen van het amerikanisme en het anti-americanisme. Om aan een heel volk het gedrag toe te schrijven van een handvol homunculi, aan de macht gekomen ten gevolge van electorale onverschilligheid – meer dan door hun beruchte stomiteit, zegt veel over de zuinigheid (economie) van een gedachte die de opdracht heeft de economische gedachte een hak te zetten.

Het wordt tijd de nationalismen en andere schaapsidentiteiten te laten vallen. Er zijn geen Amerikanen, Fransen, Afghanen, Bretoenen, Guatemalteken, Arabieren, Joden, Papoea's. Er zijn erg van elkaar verschillende individuen die op een dag wel zullen beseffen dat de strijd voor de almacht van het leven alle andere strijd opheft.

Wie zich vereenzelvigd met een territorium, een godsdienst, een geloof, een ideologie, een volk, een taal, een mode, een kleur ontdoet zich van zijn eigenheid, van zijn enige onuitputtelijke rijkdom, van zijn meest levende en meest menselijke bezit.

Het spel van de analogie is open en vrij. Het werkt met verbanden die uit de subjectieve gevoeligheid komen. De analogie is een deel van de taal van het lichaam, ze is een uitdrukkingwijze van wat Groddeck het "Es" noemt. Als dusdanig is de analogie de oplossende kern van de geest die als symbool wordt overstegen op dezelfde manier als de aarde die onder het juk van een hemelse macht werd geplaatst door de verandering van de levenskracht in werkkraft.

Omdat het symbool het merkteken draagt van het bewustzijn dat aan het lichaam en de aarde werd ontrukkt, is het een weerkerend geheugen van het oorspronkelijke offer van de vitaliteit van de mens aan de holocaust van het werk dat de aarde, dat het levende verbrijzelt en opslokt sinds de aanvang van de eerste landbouwersgemeenschappen. Men weet dat sinds het begin van de landbouw, de groep een arme dwaas koos die voor enkele maanden een goddelijke macht kreeg toegewezen alvorens, via

een reële zowel als een symbolische dood, het lot van het graan te ondergaan dat wordt verspreid, verblind, verstikt, begraven, om te worden herboren voor het hemelse licht in de plantaardige majesteit van de voederplant. Via het symbool wordt het offer van het te werk gestelde lichaam ritueel verheerlijkt als de tragedie van het individuele leven dat wordt opgeofferd aan het overleven van de soort. En het is aan de reddende handelswaar – tegen de ruilwaarde – dat de kwelling van het vlees oblaat wordt opgedragen.

Het symbool verminkt, het sleept de zondebok met zich mee, ter dood veroordeeld om het vreselijke gevoel van de gekozenen, uitgesloten te zijn van het leven, uit te drijven. Het kegelspel van de symbolen gehoorzaamt aan de denkbeeldige vingerknip van een hemelse almacht. De God van de islam blaast de torens van Wall Street omver en de God van de christenen onderwerpt het Afghaanse Gomorra aan het hemelse vuur van vliegende machines waarvan de aankoopprijs volstaat om een land weer op te bouwen waarvan de flora, de fauna, de mensheid en zijn bewustzijn, alles wel bekeken, werden geofferd aan de enige God van de winst en van het leger.

De ware inzet ligt elders. Met kasseien de vitrine inslaan van een bank of van een boetiek, waar de onnozelaars wordt getoond wat ze “moeten” kopen om in de mode te zijn, is makkelijk komaf maken met het gebrek aan creativiteit dat, bijvoorbeeld, een hartstochtelijker bezigheid kan uitvinden dan de consumptie, dat kosteloze nieuwe energieën probeert te ontdekken, de speculatieve stromen draineert ten voordele van een collectief beheer van de openbare diensten ...

Hoe enthousiast ik ook was voor de vernieling van de kolom van Vendôme door Courbet en de Parijse Commune, ik blijf denken dat de bondgenoten nuttiger werk hadden verricht door zich eerst meester te maken van de reserves van de Nationale Bank.

Komaf maken met het triomfalisme van de wanhoop

Om de zinloosheid van opstanden en opeisen aan te tonen, hield de dominante ideologie gisteren nog vol "dat er altijd al armen en rijken waren, brave mensen en slechteriken". We zijn niet weinig verbaasd dezelfde uitspraken terug te vinden bij de betogende ideologie. In een blad dat voortdurend de strijd aangaat tegen het economische totalitarisme geeft een journalist toe: "Het lijkt me wat ijdel en naïef zich te willen sussen met de illusie te denken dat deze tot het bot verrotte wereld, waar altijd het recht van de sterkste en van de jungle zal heersen, kan worden veranderd. Ik heb grote bewondering voor wie er nog in gelooft en wens hen goede vaart."

De bureaucraten hoeven zich geen zorgen te maken. Hun vijanden staan aan hun zijde. Oproerestheten, ze onderhouden de luciditeit van de wanhoop en het heroïsme van het gebaar, hoe nuttelozer hoe mooier. Men waant zich weer in de tijd dat het kapitalisme met rasse schreden vooruitgang boekte, de vastbeslotenheid om het te vernietigen onder die enorme vooruitgang verpletterend, Ravachol en zijn vrienden geen andere omkering van perspectief toelatend dan die van de soepketel. Maar dat kapitalisme heeft zich vastgelopen en verdort op stam, investeert niet meer, geeft nog minder dynamiek, vernieuwt niet meer behalve dan in haar gebaar voor bankroet. Het implodeert langzaam.

De erfgenamen van de radicale arbeidersbeweging – of die het hadden moeten zijn -, van de Commune van Parijs, van Kronstadt, van de collectieven van Catalonië en Aragon uit 1937, nemen het legaat op van de markteconomie en worden er door aangetast. Zij onderscheiden zo goed de vooruitgang van het kwaad in de teloorgang van onze maatschappijen dat ze vergeten zichzelf te ausculteren, alsof ze het heldengebaar willen herhalen van de geneesheren die vroeger de ziekbedden van de pestlijders aandeden, tot ze zelf onderuit gingen.

Het verval van de politieke ideologieën legt de geheime prikkels bloot die aan zoveel helden, martelaren en domkoppen het benijdenswaardige lot toestond om te sterven voor het vaderland, de godsdienst, de vrijheid, de

partij of de revolutie. De reflex van de dood woekert sindsdien, zonder uitvlucht noch alibi.

Hij infecteert zowel de verdedigers van het leven en het milieu als de beheerders van de planetaire roofbouw. Hij achtervolgt de militant, die zijn dagelijkse bestaan opoffert voor het onwaarschijnlijke heil van de mensheid, en hij regeert de zenuwachtige windhandelaar, druk doende op de markten van het laatste uur, van de uitverkoop van de geprogrammeerde ondergang van het oude kapitalisme, met interest.

Het wachten op een beurskrach geeft de wereld van de financiële speculatie een apocalyptisch kleurtje dat de eigenschap heeft om de korte termijn winst op te waarderen. Hoe hoger het leven genoteerd staat op de beurs, hoe meer het haar eigenheid verliest, hoe meer het opbrengt. Het gevolg is een grote verwarring en een immense wanhoop. En dan? Zijn de chaos, de angst en de ontredde niet het zaaigoed op de velden die de maffiose horden van de multinationale onderneming doorkruisen?

De karikatuur van het terrorisme en het antiterrorisme is slechts één van de promotionele beelden van de markt die de planetaire rijkdommen uitverkoopt en die, om het onheil te bezweren, voorgedijcontracten voorstelt tegen de onveiligheid.

We bevinden ons in de agonie van een economie die zich verrijkt met het verkopen van haar kadaver. En al wat de tegenstanders kunnen bedenken, is zich de neus toeknijpen en kopen.

De vrijwillige onderdanigheid onderhouden met de ontgoocheling en met het obscurantisme van suïcidale opstanden voorspelt weinig goeds voor de overwinning op het schaduwleger van het kapitalistische vandalisme. Altijd paraat om de krachten van de vijand te overschatten en het loon van het onderspit te vrijwaren, hebben de goede geesten vrij spel om de partij van de dood ontegensprekelijk uit te roepen tot de machtigste.

Het inroepen van de numerieke meerderheid van de tegenstrever is nochtans meestal slechts het alibi voor een meegaande onmacht. De

kwaliteit van een gebaar, van een gedachte, van een leven, zijn in staat om de kwantiteit, die schijnheiligheid van de macht, op te lossen. De vastberadenheid en het creatieve genie van enkelingen zijn in staat om het hoogste getal waarop de tegenstrever zich beroept, tot nul te herleiden.

Als de vlaag van betogingen blijft toegeven aan de ontredding die bij het individu en de collectieven insijpelt ten gevolge van de volgzaamheid voor het fetisjisme van het geld en voor het financiële totalitarisme dat de planeet verwoest, de mentaliteiten verderft en de begeerten ontaardt, dan zal ze imploderen in dezelfde rechte lijn als het systeem dat ze bestrijdt. Als ze aarzelt in te zetten op het ontluiken van een nieuwe maatschappij om de vlam van het leven en het ontvlammen van de creativiteit aan te wakkeren, dan zal ze ondergaan in de protectionistische walmen waartegen ze zich denkt te wapenen door zich terug te trekken in de schelp van de intellectuele kritiek.

Maar het komt er niet op aan de haas van de hoop uit zijn leger te lokken. Op hoop of wanhoop volgen slechts de woede van de ontgoochelingen, zuivere winst voor wie met het bloed uit de aderlatingen van het leven de barsten in de Babel van de handel toepleistert.

Het is tijd afstand te nemen van de bedenkelijke strijd die onze vijanden bevoordeelt. Wij hebben noch deel te nemen aan de planetaire bendeoorlogen, noch ons te laten winnen voor de markten van de angst, van de onveiligheid, van de benauwdheid waarvoor we meer en meer betalen om ons slechter en slechter te voelen.

Het is tijd ons op een andere realiteit te baseren: de onze, die van onze begeerten, van onze wil om te leven, van onze verzuchting naar een aarde van schoonheid en van vruchtbaarheid.

Dit project mag niet worden verward, noch met de uitdrukking van een misbruikte subjectiviteit, noch met wat het cynisme van de handel in verval bestempelt met "utopie". Het kan de mensen van goede wil,

boodschappers van de ergste mislukkingen, niet gebruiken, het verwerpt het christelijke gebod "heb uw medemens lief", een engelachtigheid met een mond vol bloed. Het kan geen genoegen nemen met een ethische volharding die, hoe nuttig ook bij de verdediging van vertrappelde rechten, toegeeft aan de abstractie, aan het intellect, aan de haastig vernieuwde versies van een zedelijk gebod dat lekt aan alle kanten.

De "gortige en bedrukkende lucht van een erg boosaardig seizoen" zal worden verdreven door een bondgenootschap tussen de individuele gevoelige intelligentie en het zoeken naar een dagelijks geluk. Het opzetten van een solidaire maatschappij vindt vandaag plaats binnen de omwenteling van de zeden en mentaliteiten, opgeroepen door een kapitalistisch dynamisme dat klaar is om het archaische stadium van een economie die is vastgelopen in het beheer van haar eigen bankroet, te overstijgen.

Tegen het verwijt van de utopie

Het is op zijn minst pikant op het verwijt van de utopie te lopen vanwege de politiek, die met haar mentaal gebrek en gebrekkige verbeeldingskracht alle klassen van de maatschappij tot een wanhoop heeft gebracht die de absurditeit van haar beheersysteem blijft vergroten. Om nog te zwijgen over de denkers achter de betogingen, kandidaten voor de bureaucratische vernieuwing, waarvan de leegheid wordt verrijkt met een subversieve pretentie, even ijdel als spectaculair.

Buiten het situationisme is niet één idee opgedoken dat niet deel uitmaakt van het door mijten uitgerafelde weefsel dat de oude wereld toedekt en af en toe weer wordt opgeklopt door de moderniteit. Speur maar sinds Marx, Fourier, Hölderlin en Stirner, naar een poging om een ander perspectief te openen dan dat van de mens die wordt uitgebeeld door de koopwaar die hij produceert!

De utopie? U hebt nooit opgehouden u erin te wentelen! U hebt God, zijn Stad en zijn beulen opgehemeld; de sociale stabiliteit van Rather van

Verona, in beton gegoten door de hiërarchie van priesters, vechtersbazen en arbeiders; het uitverkoren volk van het duizendjarige derde Reich; het voor iedereen gelijke communisme met zijn vadertjes des volks; het consumptiesocialisme, in promotieverkoop bij de supermarktdemocratieën, tot de mythe van een economische en financiële opleving die de zalving van de rijkdom belooft aan wie het zal hebben verdiend.

Het project van een menselijke samenleving is niets anders dan wat doorschemert uit de nieuwe economie, midden de duisternis en de laatste oprispingen van een zieltogende economie.

Het zou me plezieren als de vijanden van de zakenwereld zich de belachelijkheid bespaarden om met "nieuwe economie" de terminale fase van een kapitalisme aan te duiden, dat alleen nog investeert in het financiële circuit en alles ontregelt, zijn eigen overleving inbegrepen, om op het niets van het zijn en van de wereld een opgeblazen manna te verzamelen van snel en achterbaks verkregen winsten.

Je moet deel uitmaken van de horde journalisten, blaffend naar de schoppende laarzen van de meester-slaven, om het verval van het oude systeem dat de mens economiseert voor de meerwaarde, te hullen in moderniteit en om levendigheid te zien in de draaitol van een beursplatform waarvan beide steunpilaren, de productie en de consumptie, stilvallen.

De nieuwe economie, als ze bestaat, mikt op het gebruik van kosteloze energie uit de natuurlijke omgeving, zonder dat het nodig is ze met veel machtsvertoon te ontrukken aan de aarde, de oceanen, de lucht, het minerale, plantaardige, dierlijke en menselijke rijk.

Bewust worden van de aan gang zijnde economische mutatie, is zich voorbereiden op de controle over een handelsrevolutie waarvan de verspreide beekjes stromen worden. De geschiedenis heeft geen andere revoluties gekend dan opgelegd door economische omstandigheden, het

menselijke bewustzijn heeft er zich altijd mee gemoeid en heeft alleen nederlagen gekend – bij het oproer van de gemeenten in de twaalfde en dertiende eeuwen, de rechten van de mens, de Commune, de arbeidersraden, de collectieven van 1937.

Tijd om te stoppen met het negeren van wat zich onder onze ogen afspeelt: een revolutie die de terugkeer naar de gebruikswaarde verdedigt, de ontwikkeling van hernieuwbare energieën, de natuurlijke vruchtbaarheid van de gronden en oceanen, het einde van de slaafse arbeid en het rijk van de vindingrijkheid. Dat is niet meer of niet minder dan een economische revolutie, die zal proberen ons uit te zuigen met het aas van een vernieuwde koopwaar. Aan ons om ze te overstijgen door de kosteloosheid van het leven in te stellen.

Over de dubbelzinnigheid van de ethiek en van het geweld in het verzet tegen het handelstotalitarisme

Net zoals de parlementaire democratie en de rechten van de mens ontsproten uit de vrijhandel en de stuiptrekkingen van het Ancien Régime dat de vrijhandel beknotte, zo zijn de directe democratie en de rechten van het menselijke wezen de vruchten van een mutatie waarbij het financiële immobilisme, ten gevolge van de plundering van de natuurlijke rijkdommen, plaats maakt voor een economie die winst en dynamisme haalt uit een nieuw bondgenootschap met de natuur.

Zolang het verzet tegen de handelstirannie niet mikt op de ontwikkeling van alternatieve energieën en een geregenereerde natuurlijke landbouw, zolang het niet bewust wordt van de nieuwe productiemethode die het gesloten systeem van de ruilwaarde ondermijnt, zal het de gevangene blijven van de karakteristieke mentale verblindings en kleinmoedigheid van de schatmeesters van de dode planeet, gevangen in hun bunker en hun speculatieve luchtbel.

Door zo dicht op het kadaver te zitten om er het voortschrijdende verval van aan te klagen, geeft het bewustzijn van een rottende wereld voeding aan de larven van een dode gedachte. Als bewijs heb ik genoeg aan de twee belangrijkste thema's waarmee de verzetsbeweging de interesse opwekt van het mediaspektakel: het geweld, dat een antwoord is op het zelfvernietigende geweld van het archaïsche kapitalisme, en de ethiek, inherent aan het neo-kapitalistische begrip van de "propere handelswaar".

Het geweld. Vernietigen in plaats van creëren maakt deel uit van een financiële logica die de gebruikswaarde opoffert aan de ruilwaarde. Geen enkele tegenwerping vinden, behalve het in brand steken van een bank of van een trog van de snelle hap, tegen zij die per opbod de openbare diensten verkopen, de scholen overvol stuwen, de gezondheid en het onderwijs verkwanselen, een politiek van het getto en van de verarming voeren, staat gelijk met het nutteloze toevoegen van het belachelijke aan het afschuwelijke.

Gezien de woeste rentabiliteit en haar vernielingen en sterilisatie, is het niet nodig om glasbreuk na te streven! Maar waar zag men daarentegen manifestanten de sluiting van kleine schooltjes verhinderen, van postkantoren, poliklinieken, stations; de bezetting van fabrieken om ze zelf te doen draaien; de kosteloosheid van trein, tram en bus eisen; GGM gewassen uitrukken; schadelijke, overbodige producten boycotten door kwaliteitsvolle goederen aan te bieden.

Hoe belachelijk die oorlog van symbolen, als het neerhalen van een toren van het kapitaal de illusie wekt dat de citadel werd ingenomen. De abstractie is niets meer dan die oude hemelse geest die ons van de aarde en het leven wegrukt.

En hoe afschuwelijk die volgzaamheid voor de mechanismen die het menselijke wezen economiseren en die van de uitbarsting, van de wraak, van de kei in de verontreinigde kikkerpoel, een eerbetoon maken aan de overtreding van het verbod, aan de rechterlijke volmacht tot vastzetting,

aan het blinde geweld tegen die wrok die aan de afkeer van het leven een appetijt voor de dood geeft.

Toegeven aan de predatoragressiviteit van de archaische economie, aan haar militarisme van concurrentie en competitie, aan de frustratie en aan haar compenserende uitspattingen, is de partij van de dominante wanorde vervoegen.

Ofwel zal de legaliteit van het afwijzen van de totalitaire economie zich vestigen op de nieuwe economie die, zonder het te willen, de basis legt van een ware menselijke vooruitgang, ofwel zal het de leugen versterken dat er geen enkel heil is buiten de onafwendbare verdoeming van de vuile handen van de woede van de volledige vernietiging.

De ethiek. Toen Jozef Tobin met het idee kwam een taks te heffen op de geaccumuleerde financiële massa in het gesloten circuit van de beurspeculatie, beperkte hij zich tot het aanbevelen van een therapeutische aderlating om het barsten van het aneurysma - een wereldwijde beurskrach ten gevolge van de monetaire hypertrofie - te voorkomen.

Het probleem is echter niet het ontvangen van taks op beurspeculaties, wel haar bestemming. Om bij het idee van Tobin te blijven, stelt de verzetsbeweging zich minder bloot aan het verwijt het stelsel van de tirannie van de markt te zuiveren, dan wel aan de vergissing niet te weten wat gedaan met het afgetapte geld en het te herintroduceren in het circuit van het handeldrijven. De schuld van de arme landen kwijtschelden zal ten voordele gaan van de corrupte regimes die hun bevolkingen tot de armoede veroordeelden, de rijke landen ontslaan van hun verplichtingen aangaande openbare diensten zal een gelijkaardig resultaat opleveren.

Cui prodest? Wie zal voordeel halen uit een belasting op het monetaire parasitisme als ze niet gaat naar een overgangsprogramma met fondsen in beheer van federaties van burgerlijke collectieven, bewust van de doelen waarvan een waarlijk nieuwe economie de bakens uitzet?

Het legaal of illegaal (solidaire acties van hackers zijn a priori niet uitgesloten) gerecupereerde geld uit de plundering van de publieke eigendommen door de beurspeculatie wensen we aan de volgende maatregelen te besteden:

- een overlevingstoelage voor elk individu boven de achttien, zodat die zich vrij kan toeleggen op zijn creatieve bezigheden;
- de betoelaging, het herstel, de modernisering en de kosteloosheid van de openbare diensten, met het onderwijs en de gezondheid als prioriteiten;
- de hulp bij het herstel van het landschap en het habitat;
- de hulp aan lokale collectieven belast met creatieve ondersteuning van personen met materiële en psychologische moeilijkheden;
- de hulp aan de natuurlijke landbouw en bij de kwaliteitscontrole van haar producten;
- de hulp bij de ontwikkeling van natuurlijke niet verontreinigende en kosteloze energieën;
- de hulp bij het wetenschappelijk onderzoek bevrijd uit de greep van technologische en farmaceutische maffia's. Toezicht op het uitsluitend menselijke belang van de ondernomen experimenten;
- de afschaffing op min of meer langere termijn van het geld en van de ruilwaarde, volgens methodes geïnspireerd op de ervaring van de Catalaanse collectieven van 1937 en verder uitgewerkt, in functie van de middelen en de omstandigheden van onze tijd.

De basis leggen van een menselijke samenleving

Men laat zich gewillig vangen in de val van de economie in terminale fase, als men overgaat tot het op straat herkauwen van het geweld van de

planetaire plundering en het aanbieden van een ethische zuivering tegen het handelsrot.

Het is aan ons de sociale veranderingen, aangekondigd door de neokapitalistische heropbouw van de natuurlijke omgeving, te voorzien. Om de monetaire hypertrofie ervan te verhinderen ons mee te sleuren in de maalstroom van haar langzame implosie, zie ik geen andere uitweg dan het inrichten van gebieden die aan die greep ontsnappen, plaatsen die onze dagelijkse begeerten bevoordelen, zones waar de gevolgen van een alternatieve economie zichtbaar worden.

Deze voortekens, weerhouden in de oproep voor een *Internationale van de mensheid* en de *Universele verklaring van de rechten van het menselijke wezen*, zou ik niet hoeven te herhalen ware het niet dat de zogeheten vijanden van de economische tirannie voortdurend met het penseel van het ongelukkige bewustzijn, het beeld schetsen van een onvermijdelijk mismeesterde wereld dat hun enige venster blijkt te zijn.

1 De terugkeer naar de gebruikswaarde van de koopwaar

De opkomst van een vernieuwde natuurlijke landbouw, het einde van de nucleaire industrie, het opwekken van onuitputbare energieën, het te voorziene opgeven van de petrochemische productie, de ontwikkeling van een kritisch consumentisme dat nutteloze en schadelijke producten en diensten links laat liggen ten voordele van middelen beter afgestemd op het leven dat de geheime kant van ons dagelijkse bestaan ons onthult, vormen een veld waar de meest radicale ideeën ontspringen van de nog miskende revolutie van mei 1968; het creatieve verdringt het werk; de levenswil verwerpt de machtswil; het genot van zichzelf en van de aarde herroept de uitbuiting, de verkrijgende predatie, de opoffering en de verloochening; het bewustzijn van het lichaam beëindigt de intellectuele en manuele scheiding, de authenticiteit maakt bespottelijk "iedereen die,

volgens Bruyère, evenveel roem als voornaamheid haalt uit een levenslang bedrog van de anderen”.

Aangekondigd als de grootste mutatie uit de geschiedenis sinds de neolithische landbouwrevolutie, wordt het nu werkelijkheid, niet zoals we het wilden, maar conform met de nieuwe eisen van de handelswaar: nastreven van een voor het publieke domein juiste en nuttige winst, gedeelde dwang en vrijheden, evenwicht van vraag en aanbod, promotie van het hedonisme, einde van de industriële hinder, voorrang van de gebruikswaarde op de handelswaarde, overmacht van de kwaliteit op de kwantiteit. Net zoals de vooruitgang het comfort en het soelaas verbetert voor het trieste overleven van de mens, is de marktrevolutie die we nu meemaken nodig en onvoldoende.

Hoe voordelig ook het principe van de gelijkheid van salaris en de zorg voor “propere” koopwaar die de productie en de consumptie uitzuiveren, we hebben geleerd dat een economie ten dienste van de mens altijd eerst de mens ten dienste stelt van de economie. De goede herders van de meerwaarde beginnen altijd met het voeden van de veestapels alvorens ze naar het slachthuis te zenden.

De kwaliteit der dingen is een list als ze niet uitgaat van de kwaliteit van de wezens. We willen niet meer dat de handelsvrijheid de vrijheid van de mensen bepaalt, we willen dat het vrije gebruik van het leven de ruilwaarde in al haar vormen afschaft.

2 De lokale collectieven en de uitoefening van een directe democratie

De patriarchale macht is de laatste decennia verder verbrokkeld, na van haar goddelijke macht ontdaan te zijn door de Franse Revolutie, ondermijnd door de democratie van de vrijhandel aangedreven door de economie van de consumptie. De dictators, die er de incarnatie van zijn, worden zeldzaam, de autoriteit van de staat wordt uit haar bedding

gelicht. Er zijn geen mannen van de voorzienigheid meer, vadertjes van het volk, *conducatoeren* allerhande in de democratieën van burgers en politie. Doorheen de chaos van de noodlijdende economie die in haar laatste stuipen zowel de strandjutters als de slachtoffers van het laatste profijt meesleept, onderscheidt men de basis niet meer, noch de top.

In een wereld ten prooi aan de nacht en de nevels van de tirannie van de beursschommelingen, dagzomen de voortekens van een economie van heropbouw van het milieu daar waar het verzet en de nabijheidspolitiek aanleiding geven tot burgerlijke organisaties. Het zal niemand verwonderen dat die, gekneld tussen de inertie van het verleden en de huidige onzekerheden, alle gebreken en beloften van de verzetsbeweging met zich meedragen.

Hun overgangsbestaan en het vooruitzicht van hun overstijgen doen van meet af aan drie vragen rijzen. Wat moeten ze overboord gooien? Wat is de meest wenselijke manier van werken? Welke doelen worden best nagestreefd?

Kritiek van de burgerlijke vergaderingen en organisaties

Naarmate de Staat zich meer en meer toelegt op het beheren van het publieke goed met het misprijzen van een privaat organisme, voornamelijk bekommerd om de rentabiliteit, groeien het aantal en het belang van de burgerlijke, associatieve en niet-gouvernementele organisaties, die in zekere zin de rol en de functies van de staat overnemen. Ze zitten op de lijn van het kritische consumentisme dat, door producten van betere kwaliteit te eisen, de markt van de grootwarenhuizen beïnvloedt en bijdraagt tot het herstel van een gebruikswaarde die sinds decennia werd opgeofferd aan de ruilwaarde.

Hun waakzaamheid tegenover maatregelen die een gevaar inhouden voor de gezondheid, de rust, de waardigheid, de vrijheden van de burgers, dwingt hen meestal in een verdedigende positie. In het beste geval grijpen ze naar vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid en passief

verzet. De tactiek van Gandhi, die met zeker succes werd toegepast door Greenpeace, heeft een tijdje beperkingen opgelegd aan de ontbossing, de rooftochten op de oceanen, de vernietiging van de landschappen, de plunderingen van flora en fauna, maar zelfs nu de idee insijpelt om gebieden te bevrijden van de greep van de handel, worden die niet ondersteund, door geen enkel project voor een nieuwe samenleving. Overall heerst het schrijnend tekort aan verbeelding, creativiteit en durf die vereist zijn voor het op gang brengen van een nabijheidspolitiek die het dagelijkse leven en zijn omgeving oogt te verbeteren.

De neiging tot een protectionistisch terugplooiën geeft voortdurend aanleiding tot vormen van corporatisme, het benadrukken van gedeeltelijke eisen, het wegnemen van het globale perspectief voor de ondernomen acties, de enige weg naar het verstevigen en louteren ervan. Het gebrek aan creatieve wil stelt de organisaties van burgers bloot aan sluiting, sektarisme, zelfvernietiging. Zich verdedigen tegen een gevaar zonder de omstandigheden te scheppen die het gevaar uitroeien, dat is de angst bestrijden met een nog grotere angst: zo werkt ook de markt van de onveiligheid.

Het weer opduiken, in deze parodie op de geschiedenis, van de syndicale bureaucratie als voorbehoedsmiddel tegen misplaatste patronale inmenging illustreert toch het sprekend gemak waarmee de oude medeplichtigheid tevoorschijn komt, ondanks het vroegere hoongelach?

En moet het tenslotte worden herhaald, zoals Marx benadrukte, dat de burger geen concreet individu is? Voor zover hij zijn verantwoordelijkheden opneemt, is de burger het kritische bewustzijn van de politieke en sociale instelling die hem voortbrengt. Hij gaat volledig op in een rol, hij maakt van zichzelf geen specifiek, enig, bevrijd menselijk wezen.

De mensenrechten hebben de burgerrechten nooit overstegen. Hoe noodzakelijk ze zich ook hebben getoond in de strijd tegen het arbitraire

en de tirannie, ze blijven het zegel dragen van een sociaal bedrog dat de burger een vrijheid geeft die aan het wezen van begeerten wordt geweigerd.

Vermits de ethiek, om te worden toegepast, de hulp van wetten vereist, moet ze worden bekeken als een schikking van voorbijgaande aard, de expressie van een burgerschap op zoek naar een overstijgen. Zo niet blijven de van het leven gescheiden ideeën uit het verleden de roeping van de opoffering oprakelen, en de mentale blokkering van de militant, en de abstractie uit het zelf, die de Heilige Geest van de revoluties en de contrarevoluties steunen om de horden van de wrok naar het niets te voeren.

Principes voor de organisatie van lokale vergaderingen

De strijd voor het leven impliceert de overgang van het burgerlijk verzet en van de passieve ongehoorzaamheid naar het gezamenlijk instellen van nieuwe sociale relaties. Het burgerlijke bewustzijn zal niet ontsnappen aan de archaïsmen van de oude wereld als het niet de aanzet geeft tot haar eigen overstijgen in een project waar het geluk van elkeen garant staat voor het geluk van iedereen.

Wij hebben niets te maken met het vereffenen van rekeningen tussen sjacherende boevenbendes die de wereld aan een kaalslag onderwerpen, en nog minder met de concurrentie en de wederdiensten waaraan de verzetsbewegingen toegeven, in navolging van de politieke facties.

Onze taak bestaat erin de mens te emanciperen van alle vormen van economie gebaseerd op de uitbuiting van de natuur en van de mens door de mens, hem uit het lucratieve schandbord te halen dat hem verstikt, gebieden in te nemen die eindelijk werden bevrijd uit de greep van het handelstotalitarisme, omdat zich daar een echte sociale wederopbouw begint af te tekenen. Daarom moet alles wat lokaal wordt ondernomen, worden bedacht volgens een globaal perspectief.

Uitroepen dat we onmenselijkheid afzweren, moord, barbarij, wreedheid, dat we het misprijzen van de vrouw verbannen, van het kind en dus van de mens, dat we het onderdrukkende geweld afwijzen, of het nu van een internationale lobby komt, van een politieke factie of van de boefjes uit de wijk, dat is het opzetten van situaties die de aanwezigheid of de terugkeer ervan onmogelijk maken.

De ondergang van de economie van de uitbuiting en het evidente failliet van haar verschillende regeringen – van het despotisme tot het parlementarisme – sluiten voortaan alle sociale organisatievormen uit die ooit, tot heden, in gebruik waren, voor en door groepen van individuen die werden ontdaan van een ware levensverwachting.

De heropleving in Europa van populistische bewegingen met een nostalgie naar oude tirannieën, heeft op karikaturale wijze de ineenstorting van een politiek systeem onderlijnd, dat onder het mom de burger te vertegenwoordigen uiteindelijk alleen nog zichzelf vertegenwoordigt.

Meer begaan met het beheer van vergoedingen en machtsrivaliteiten dan met het publieke goed, hebben de verkozenen des volks zich afgesneden van de sociale werkelijkheid en van de problemen van het dagelijkse bestaan.

De crisis van de politiek die gespecialiseerd is in het beheer van het sociaal failliet, is de weerspiegeling van de crisis die inherent is aan een economie die niet meer investeert in de productie van de vitale sectoren, die fabrieken sluit, openbare diensten ontmantelt en die, door zich voornamelijk toe te leggen op de beursspeculatie, alleen nog beoogt af en toe winst te slaan uit het niets.

Als we niet willen ondergaan in het spoor van een parlementaire democratie, onder het gangreen van de corruptie, doorvreten van de demagogische wederdiensten, verblind door de korte termijnwinst, dan is het tijd om een politiek van de nabijheid te gaan voeren met de verbetering van het dagelijkse leven als belangrijkste uitgangspunt.

De kiezers worden sinds decennia geconfronteerd met een wisseling tussen de onwrikbaar opeenvolgende onbekwaamheid van links en de onbekwaamheid van rechts, met haar kielzog van wanbeheer, demagogisch opbod, gehoorzaamheid aan multinationals.

De walging, de wrok, zelfs de masochistische fascinatie voortgebracht door al het cynisme, het misprijzen, de onwetendheid vanwege diegenen die voorwenden ons te regeren, slagen er, in een wervel van blootgelegde frustraties, niet alleen in om het fetisjisme van het geld aan de ideologie van de zondebok te koppelen, ze lopen ook het risico om de vastberaden menigten met hun barricaden van de humanistische rede evenals de barbaarse horden met hun archaïsmen van de agrarische mentaliteit: nationaliteit, tribalisme, xenofobie, fanatisme, fundamentalisme, patriarchaat, in een zelfde emotionele ontredding te storten.

Het "verenigde front" tegen het populisme, met zijn oprispingen van stalinistisch en fascistisch darmgas, heeft geen programma, het is niet meer dan een terugkrabbelen dat erg duur zal worden betaald als er niet wordt overgegaan tot een nieuwe vorm van beheer van het publieke goed door een politiek van humanisering die beantwoordt aan de bezorgdheden van elk individu in zijn woonst, zijn straat, zijn dorp, zijn wijk, zijn innerlijke en uiterlijke landschappen.

Het individu stond altijd ten dienste van de gemeenschap, het wordt tijd de gemeenschap ten dienste te stellen van het individu. Het wordt tijd dat de verblinding van de kuddegeest plaats maakt voor het individuele bewustzijn. De afwijzing van de handelsmaatschappij houdt de creatie in van een levende maatschappij.

De regeermethode die Montesquieu verdedigde, heeft zijn tijd nu wel gehad. De directe democratie moet het overstijgen worden van de parlementaire democratie. Samen met de opkomst van nieuwe waarden, vormt ze de speerpunt in het belang van de gevoelige intelligentie en van de persoonlijke reflectie, ten nadele van de kuddegeest, de wet van de

clan, de mystiek van de bende, de afhankelijkheid van wederdiensten, de gehoorzaamheid aan een oppermacht. De menigte is een hersenloos monster dat door het menselijke bewustzijn van enkelen kan worden geveld.

De directe democratie gaat uit van de stelregel: het menselijke heeft voorrang op het aantal.

De wiskunde die wordt gevraagd om tussenbeide te komen in politieke beslissingen heeft al teveel de neiging om iedereen te veranderen in een statistiek, een blind voorwerp in een voorzienige boekhouding, die steeds blijkt te regeren over de tegenslag.

We weten maar al te goed hoe de kwantitatieve stompzinnigheid zich weet te beroepen op de democratie om ze te verpletteren onder de ergste dictaturen of om er een trekpleister van privé belangen van te maken. Ze bracht het nazisme aan de macht, het fascisme, het stalinisme, het integrisme, de politieke corruptie en dit parlementarisme, zo levensvreemd dat het voorwendt het leven aan te wakkeren met het hooi van de demagogie en de bescherming van de maffia. Het volstaat de mensen en de volkeren te beledigen om er gevaarlijke kwatongen van te maken.

We willen verzwijgen noch verbergen wat ons aan onmenselijkheid rest. Het woord verlenen aan de reflexen van de predatie die sinds millennia in ons gedrag zijn ingebed, helpt bij het ontdekken en opsporen van de symptomen van een ziekelijke toestand, eigen aan de handelsbeschaving.

De diagnose heeft niet tot doel om de ziekte aan te moedigen maar om de gezondheid te herstellen. We luisteren slechts naar het gehuil van de haat om er de gevolgen van uit te roeien. Hoe groot het aantal volgelingen ook waarop ze kunnen beroep doen, voor ons blijven het herstel van de doodstraf, de onderwerping van de vrouw aan de man, de nostalgie voor het religieuze of politieke despotisme, even onaanvaardbaar als de terugkeer naar de wet van de jungle, naar de bestialiteit van moord en

verkrachting. We ontkennen de onmenselijke toestand niet waarin onze maatschappijen verpieteren, we weigeren echter die te aanvaarden en we zijn vastbesloten de strijd aan te gaan om het meest menselijke in ons te laten zegevieren.

Daarom wensen we de basis te leggen van een directe democratie die het principe van de menselijkheid handhaaft in plaats van het principe van de numerieke meerderheid. Want zelfs uitgevaardigd met een meerderheid van stemmen, blijven voor ons alle onmenselijke beslissingen van nul en generlei waarde, annuleren we alle verordeningen van de barbarij, de haat, het misprijzen, de uitsluiting, de mentale verstopping.

Er bestaat geen vrijheid, geen wet, geen privaat noch publiek recht, geen uitvlucht, geen bescherming, geen voorbehoud, geen uitzondering die een daad van onmenselijkheid mag opwekken, toestaan, rechtvaardigen, toelaten, of die nu wordt begaan door een regering, een staat, een natie, een regio, een volk, een stam, een gemeenschap, een familie, een groep, een individu.

Tolerantie voor alle ideeën, zelfs voor de meest verwerpelijke, intolerantie voor elke daad van geweld tegen een kind, een vrouw, een man. Dit is het postulaat waarop onze wil steunt om het leven de absolute almacht toe te zeggen.

De enige manier om ons te vrijwaren van de omstandigheden die de onmenselijkheid oproepen en om haar voor altijd te verbannen uit onze geschiedenis steunt op de groeiende humanisering van onze zeden en gedrag.

We verkiezen, boven de grote bijeenkomsten, geschikt voor de kuddegeest en de demagogische manipulatie, een veelheid aan lokale collectieven, kleine gegroepeerde sociale structuren, waar de kennis van de wezens en van de dingen een onmisbare gevoeligheid cultiveert voor de kwaliteit en het louteren van de menselijke relaties.

Overall waar de geleefde radicaliteit het fundamentele element uitmaakt, bereiken de analyses, de methodes, de toepassingen met het oog op de verbetering van het dagelijkse bestaan en haar omgeving, een internationale dimensie vanwege hun kwalitatief belang. Het is aan ons om de kennis en het bewustzijn voort te zetten van de historische, individuele, sociale, wetenschappelijke, technische ervaringen die op de enige vooruitgang die ons interesseert, een waarlijk andere realiteit weven. Dat soort communicatie zal een volledige breuk vormen met de boekhoudkundige realiteit die wordt opgelegd door de financiële bureaucraten, de ideologen van de wanhoop, de gilden van het verzet.

Enkele voorstellen voor een menselijk beheer van het publieke goed

De aarde mag niet meer toebehoren aan wie haar berooft, haar ontaardt, haar verlelijkt voor een handvol dollars. We kunnen haar vastberaden ontrukken aan de financiële maffia, in de stille verzekering dat de Braziliaanse boeren zich meester maken van de latifundia om er een natuurlijke landbouw te bedrijven.

De wereld is aan ons, voor het nemen, vermenigvuldig de territoria die werden bevrijd van de greep van de handel! Laat dit leven het onze zijn in het voor altijd onontvreembare plezier om het naar onze begeerte op te bouwen.

Hoe fragmentair, hoe onvoorspelbaar, hoe onzeker ook de maatregelen genomen door de burgerlijke initiatieven, ze hebben een coherentie die hen kan waarschuwen tegen de valstrikken uit het verleden: we hebben alle redenen om de winstgevende realiteit op te lossen in de realisatie van het leven.

Wat ons leidt, breekt absoluut met de buitensporigheden die, onder het bloederige vaandel van de godsdiensten en de ideologieën, fanatiekelingen maakte van generaties affectief gehandicapten en daarbij de verminking gebruikte als aangewezen behandeling voor de gekwetste gevoeligheid.

De voor ons gebaande weg is die van een nieuwe economie, die aanhang afdwingt door het afwijzen van de landbouw-voedingsindustrie, de nucleaire en de petrochemische energie, de parasitaire diensten, de vervalste behoeften, de ontbossing, de ontaarding, de verontreiniging van het water, de lucht, de aarde, het bewustzijn.

We zijn er ons van bewust dat die economie een markt vervangt door een andere en dat ze het archaische bedrog van handel en profijt met nieuwe gewaden tooit. Maar we weten ook dat een kapitalisme met voorrang voor de gebruikswaarde en in een bondgenootschap met de natuur ons doel dient om de handelsmaatschappij te overstijgen en met een menselijke maatschappij te beginnen.

De functie van de lokale en internationale collectieven is het aanzwengelen van dit overstijgen.

De situaties scheppen die de vernietiging van de mens en zijn omgeving onmogelijk maken, is beginnen met het verbreiden van het bewustzijn van onze creatieve rijkdom, is inzetten op de begeerte naar een echt leven om de oude reflexen af te schaffen die ons onderwerpen aan de mechanismen van de concurrentie, de competitie, de macht, de list, de ruil, de opoffering, de schuld. Want de overwinning van de totalitaire economie berust op de afmatting van de geëconomiseerde mens, want de partij van de dood en van de haat trekt iedereen aan die opgeeft het leven graag te zien.

Wat zijn de belangrijkste doelen van een nabijheidspolitiek?

a Het gebruik van hernieuwbare energieën om te beantwoorden aan de noden van verwarming en elektriciteit van de stedelijke en de landelijke bevolkingen.

b De ontwikkeling van een natuurlijke landbouw en van een kwaliteitsmarkt die bijdragen tot het herstel van de goede smaak en de gezondheid.

c De heropbouw van een onderwijs dat in hoe langer hoe erbarmelijker toestanden terecht komt.

Sta niet meer toe dat de politici het ondraaglijke geweld tegen individuen stigmatiseren, terwijl ze het met alle kennis van zaken opwekken, van kindsbeen af, door in naam van de rentabiliteit een concentratiefokkerij te veralgemenen die van scholieren, vijftientig tot dertig per klas, idioten maakt onder invloed van de principes van de competitie en de concurrentie, onderworpen aan de wetten van de predatie, geïnitieerd in het fetisjisme van het geld, gekonfijt in de angst voor de mislukking, geïnfecteerd door het arrivisme, overgeleverd aan zure en slecht betaalde ambtenaren die minder geneigd zijn de nieuwsgierigheid van de jonge generaties op te wekken dan om hun eigen tegenslagen op hen te wreken.

Hebben collectieven van onderwijzers, ouders en leerlingen dan niet de macht om schoolnormen op te leggen die beantwoorden, niet aan de rentabiliteit van budgettaire wanbeheer, maar aan de zorg om kleine groepjes kinderen en adolescenten, voor wie niets menselijks vreemd zal blijven, toe te vertrouwen aan een groot aantal begeleiders van het leerproces die even gedreven zijn om te onderwijzen als om zelf bij te leren?

En als ze die macht niet hebben, dat ze die dan nemen! Dat ze, tegendraads van de budgetverminderingen en van de concentraties uitgevoerd door de parasitaire economie, een vermenigvuldiging eisen van het aantal kleine schooltjes, met klassen van een dozijn leerlingen, zodat de leraar zijn onderwijs kan individualiseren en tot in de familiale en sociale omgeving die gevoelige intelligentie van het levende verspreiden, de enige die in staat is de barbarij te ontmoedigen!

Op min of meer langere termijn moet onderwijs worden gegeven, overal en bij elke gelegenheid, zonder onderscheid van geslacht, leeftijd, individuele mogelijkheden, geografische kenmerken en zonder de minste tegenprestatie, of het nu gaat om geld, wederdiensten of plichten van gehoorzaamheid of onderdanigheid.

Het zal goed zijn om documentatiecentra te voorzien, zonder daarbij vooruit te lopen op de vorm ervan, waar de meest diverse kennis wordt verzameld en bijgehouden, zonder het schuim van de extravagante en aberrante afgronden uit te sluiten.

Men zal er ook alle vernieuwingen vinden in verband met kosteloze energieën, natuurlijke landbouw, therapieën en biotechniek, met zorg voorgesteld om ze te vrijwaren van een ordinaire dictatuur van het profijt die het leven uit de vernieuwingen zuigt.

Om in de diversiteit en de wanordelijke mededelingen van de poëtische belevenissen uit de grote wereldbibliotheek zijn weg te vinden, heeft men geen andere gidsen nodig dan een nieuwsgierigheid en een bewustzijn, die meer en meer gevoelig worden voor de vooruitgang van het menselijke wezen dat zijn weg baant naar de voltooide mens.

d Het herstel van het stedelijke en het landelijke weefsel.

U wenst de agressiviteit uit te roeien, de delinquentie, de misdaad en de markt van de veiligheid die er winst uit haalt? Schep dan rondom u, in de wijken, de steden, het platteland, de omstandigheden van een beter leven en van een omgeving die de grijsheid van de verveling buiten houdt!

Neen zeggen tegen de agressiviteit en het geweld, dat is zich niet opsluiten in het cirkeltje van de hysterische angst zoals de repressieve terreur het verlangt, dat is eerst en vooral leren strijd leveren op het terrein van het alledaagse overleven, dat is vechten, met de wapens van de kennis, van de creatie, van het spel, van de kosteloosheid, van de solidariteit, tegen de materiële en psychologische armoede, de uitsluiting,

de troosteloosheid en die leegte binnenin die de razernij van de vernieling aanwakkert tot de zelfvernietiging.

De mensen ontmoedigen om menselijker te worden heeft hen altijd ingelijfd voor de vuile werkjes van de haat en de barbarij. Het is van kindsbeen af dat er moet worden afgerekend met de gedragingen van de predatie die overal aanmoedigen tot meer verteren, meer verdienen, tot uitingen van concurrentie, competitie, rentabiliteit.

Alleen een politiek van eigenbeheer van de onmiddellijke omgeving zal zich de middelen toe-eigenen om een einde te maken aan deze oefening in terreur die, van de grote tot de kleine delinquentie, beantwoordt aan de samenvallende roep van het fetisjisme van het geld en van de existentiële leegte.

Genoeg van dat humanistische discours waarmee de politieke klasse haar wanbeheer en haar machtsrivaliteiten doorspekt. Het behoort de wijkcomités en de burgerverenigingen toe om de principes van de directe democratie te verspreiden via een menselijke aanpak van de sociale en psychologische problemen. Het volstaat dat hij eerlijk is, en ook een boekhouder kan begrijpen dat investeren in achtergestelde buurten door er scholen op te richten, werkplaatsen van creatie, centra van solidariteit, collectieven van ouders en kinderen die het moeilijk hebben, laboratoria van ontdekkingen, spreekgestoelten ter verdediging van de vrijheden, op korte termijn de uitgaven zal doen dalen van de repressie door politie, van de rechtspraak, van de gevangnissen, van de gezondheidszorg, van wegen en verkeer.

Kunnen we, tegenover de centralisatie van de privé en de staatsdiensten, die hun verschrikkelijke bescherming wel erg duur verkopen, niet een collectieve interventie stellen, in staat om echt menselijk gedrag onder de meest weerzinwekkende omstandigheden aan te moedigen, zodat gebieden kunnen worden ingenomen, bevrijd van de dictatuur van het profijt, zones waar man, vrouw noch kind het geweld moeten vrezen

opgewekt door de onderdrukking, de armoede, de verveling, de wanhoop, de frustratie?

De propaganda van de veiligheid verwijst graag naar die wijken, die buurten, die jungle in de steden waar de politie niet meer durft binnengaan. De uitdaging die moet worden aangegaan, bestaat erin om de aanwezigheid van de politie in die plaatsten overbodig te maken.

De straten teruggeven aan de zorgeloosheid van de wandelaars en van de spelende kinderen vraagt wat initiatief en verbeelding. Ze moeten er mooier uitzien en de buurtbewoners de middelen bieden er de charme van aan te prijzen, want niets ontmoedigt het vandalisme meer dan het mooie; meer voetgangerszones aanleggen, openbaar vervoer verbeteren, niet vervuilende voertuigen verkieszen, het recht op onderdak garanderen, de vorming van getto's van rijken en armen in de stedelijke omgeving ontmoedigen, het stedelijke wezen ontsmetten door overal tuinen, openbare moestuinen, bosjes in te planten.

Om de heropbouw van de omgeving aan te vangen, moet een bevolking die zich bevrijdt van haar reflexen van angst en predatie, het territorium heroveren, haar plaats durven innemen, niet om de delinquentie te bestraffen maar om haar ervan te overtuigen op te houden, door het ontwikkelen van een bewustzijn van de solidaire inmenging dat geen enkele agressie aanvaardt.

Het is in deze gebieden, traditioneel onderworpen aan de aangenomen medeplichtigheid van de misdaad en de repressie door de politie, dat de rechten van het menselijke wezen hun ware grond vinden, niet in de kantoren van de regering waar de realiteit alleen wordt waargenomen onder de vorm van statistieken en kostprijs.

Hoe kunnen we tegenhouden dat er gelijk waar ter wereld vrouwen worden misprezen, mishandeld, onderworpen aan een patriarchale macht, dat kinderen worden gedwongen te werken of wapens te dragen in plaats van te spelen en te leren, als we niet in staat zijn om in onze huizen, onze

straten, onze wijk, onze dorpen, niet de macht maar de voorrang te verzekeren van de vrouw en het kind die in zuiverste vorm de voortdurende vernieuwing van het leven uitstralen?

e Het vernieuwen van de rechtspraak

Het teruggrijpen naar de repressie verraadt de afwezigheid van een politiek gericht op de verbetering van de levensomstandigheden. De strijd tegen de criminaliteit haalt haar doeltreffendheid uit wat het leven verrijkt, niet uit wat het onderdrukt of verarmt.

Er zijn weinig vooroordelen die niet kunnen worden verzacht, hersteld, verbeterd, uitgeklaard door diegenen die er de oorzaak van zijn, en een samenleving hoort hen op menselijke wijze bij te staan in plaats van ze om te kopen en verder te ontaarden door uitsluiting, gevangenis, straf, vernedering.

Zelfs als de voorzichtigheid opdraagt om geharde misdadigers, kindermoordenaars, psychopathische moordenaars, folteraars, verkrachters, huurmoordenaars, maffiosi, fanatici op gepaste wijze te verhinderen meer schade aan te richten, moeten we dan niet, buiten de erkers waar de schuld van de schuldigen groeit, hen rechtvaardigt en verhardt, instellingen verkiezen die het beetje geluk toelaten dat de afgenomen vrijheid kan doorbreken en het lot verzachten van zij die onherstelbare daden van barbarij opzetten en begingen, om, ondanks de unanieme afkeuring, bij hen de wil op te wekken om bij te dragen aan het welzijn van diegenen die ze benadeelden en om aan hun getekende bestaan een onverhoopt herstel te bieden?

Toont men meer waakzaamheid en bezorgdheid voor wilde beesten dan voor wezens gegrepen door moordlust en door die ongevoeligheid voor het leven die altijd al werd aangemoedigd door de logica van de rentabiliteit en het profijt?

f De kosteloosheid van de openbare diensten aanmoedigen

Niets zal op doeltreffender wijze verbieden dat zakenbelangen de ijsskoude hand van het geld leggen op de grondstoffen die aan de gehele mensheid toebehoren, dan het uitvaardigen van het recht voor iedereen om te beschikken over de middelen om te overleven zonder ervoor te hoeven betalen, de kosteloosheid te eisen voor het openbare vervoer en de diensten van de preventieve gezondheidszorg.

De kosteloosheid is geen verplichting noch een liefdadigheid, ze is aan geen enkele trouw gebonden. Ze maakt deel uit van de voorzienbare mentaliteitsverandering aangekondigd door de ontwikkeling van hernieuwbare energieën, ze neemt deel aan een strijd die, door de omstandigheden te scheppen van een overvloed aan nuttige en plezierige goederen, de afhankelijkheid van barmhartigheid en klantendiensten doorbreekt.

Wat wordt overgelaten aan het parasitisme van het geld en opgeofferd aan de rentabiliteit, is aan ons om terug te nemen en te verbeteren. Zo staat het recht op onderdak van elke mens, de opeising door de burgervergaderingen toe van ongebruikte gebouwen om er de meest behoeftigen te logeren en hen de middelen aan te reiken er het genot van te verbeteren en ze mooier te maken. Evenzo zullen afgeschreven fabrieken of door stakers bezette industrie worden omgevormd in werkplaatsen voor het creëren van de voor de collectiviteit onontbeerlijke producten.

Er zijn heden geen stakingen, geen eisenbundels die er alles bij hebben te winnen de gebruikers niet verder te belasten en integendeel te mikken op hun solidariteit door de kosteloosheid uit te roepen van het openbaar vervoer, van de communicatiediensten, van de post, van de gezondheidszorg, van de culturele activiteiten ...

g De budgettaire prioriteiten herzien

Het is tijd om de prioriteiten om te draaien en het onderwijs, de alternatieve energieën, de vernieuwde natuurlijke landbouw, de

gezondheid, de openbare diensten, de financiële middelen toe te wijzen die nu gaan naar de woekering van de bureaucratische nutteloosheid, naar de hinder van de landbouw-, voedings- en petrochemische industrie, naar de cybernetische inflatie, naar het maffiose beslag op het water, de lucht, de elektriciteit, de huisvesting, de pensioenfondsen, naar het gigantische parasitisme van de beurspeculatie.

Het is tijd om tegendraads te gaan van wat tot nu toe werd ondernomen, als we niet willen dat onze levensverwachting overgaat, nu ze nog nooit zo sterk was, in een emotionele neergang die ons onderdompelt in de ergste barbaarsheden uit het verleden.

“Een land is nooit zo arm als wanneer het lijkt over te lopen van de rijkdommen”, zei Laozi. Vergeet niet dat een miljoen kinderen in Frankrijk onder de armoedegrens vegeteren en dat, in het hart van een harteloze wereld, de menigte zieltogende daklozen in de schaduw van de New Yorkse torens, niet vreemd zijn aan de storm uit een grote affectieve woestijn die ze omver blies.

h Een einde maken aan de politiek van het verbod op geld

Wat wordt ondernomen in naam van de rentabiliteit, is het waard te worden afgeleid ten voordele van wat leeft.

Elk project met als doel de verbetering van het dagelijkse leven, heeft het recht parasitair geld op te nemen om de noodzakelijke financiering te garanderen.

Geld hoort toe aan wie het gebruik ervan ontdekt om meer menselijke vooruitgang te boeken, niet aan wie het ruilt om winst te maken.

Er zijn nog nooit meer fondsen geïnvesteerd en opgepot buiten de sociale circuits. De royale schatkisten van het plichtsverzuim die het financiële totalitarisme beheren en die uit het geprogrammeerde failliet ervan haar laatste prebenden haalt, ledigen de zakken van de burgers die hun overlevingstoelage voortdurend zien dalen.

We hebben te maken met een politiek van prohibitie van geld vergelijkbaar met de prohibitie van alcohol in de Verenigde Staten, die van 1919 tot 1933, stromen zwarte verdiensten naar maffiose handeltjes sluisde, met de zegen van een witwassende God.

Net zoals alcohol, tabak, cocaïne, heroïne gevaarlijke producten zijn in zuivere staat, en dodelijk worden ten gevolge van de namaakdraagstoffen die het winstbejag eraan toevoegt, zo draagt het geld, dat de financiële prohibitie accumuleert in de beursspeculatie en op maffiose wijze heft op de openbare diensten, de natuurlijke rijkdommen, de bestaansmiddelen, het label van de dood waarmee het de aarde en haar volk bedreigt.

Hoe dan die cirkel doorbreken van het verbod en de overtreding, veralgemeend door het predatorgedrag van het ziekelijke spel "niet gezien, niet gepakt" dat zonder oponthoud het elektronische en veiligheidsoog uitdaagt, als het niet kan door de prioritaire bezigheden te ontdoen van de armzalige noodzakelijkheid van geld ten allen prijze? Er moet worden overgegaan tot een heffing op de financiële massa, afkomstig uit de oplichting van het openbare goed, zodat elke burger vanaf achttien jaar een overlevingsvergoeding krijgt die de oude verdoemenis het leven te verliezen om het te verdienen, opheft.

Als deel van het project om de handelswaar te overstijgen en het rijk van de kosteloosheid voor te bereiden, is de universele overlevingsvergoeding een overgangmaatregel die toelaat om te ontsnappen aan de ongezonde gewoonten van de gedwongen arbeid, aan het mechanische gedrag en aan de geest van afhankelijkheid die erdoor worden onderhouden.

In zoverre ze de reflex van de berusting herroept, staat de aan de gang zijnde mutatie van de gedragingen en de mentaliteiten toe te denken dat de universele overlevingsvergoeding zal worden gevoeld, niet als een dwingend aanzetten tot creëren, maar als een nooit eerder geboden kans om de goederen die de gemeenschap produceert, te gebruiken voor de eigen begeerten door bovenal het leven te begeren.

Het geld van de internationale financiën recupereren voldoet aan een ongewone veelheid van belangen:

Het geeft de oude economie van de uitbuiting een therapeutische aderlating om te voorkomen dat de hypertensie van de monetaire speculatie eindigt in de trombose van een wereldwijde devaluatie.

Het verzekert het neokapitalisme van de reconversie een primitieve accumulatie die onontbeerlijk is voor de ontwikkeling van hernieuwbare energieën en een geregenereerde natuurlijke landbouw.

Bovenop het aanbrengen van de verbetering van de fout van de Commune van Parijs, die zich ervan weerhield de hand te leggen op de reserves van de Franse Bank, biedt het de revolutie van het dagelijkse leven een ontwerp van een maatschappij waar het scheppen van gunstige omstandigheden voor het geluk van iedereen *de facto* het geld zal devalueren en afschaffen.

Hoe lang de weg ook, er is altijd wel een sluipteg. Er is alleen wat vindingrijkheid vereist.

3 Werken vervangen door creëren

Tot op heden weggemoffeld in de specialisatie van de kunsten en de futiliteit van het huiselijke tijdverdrijf, wordt de creativiteit zowel aangespoord door de schaars wordende arbeid en aangesproken voor het ontwikkelen van de hernieuwbare energieën en voor het dynamisme van een markt op zoek naar vindingrijkheid.

Suggereert het aantal en het belang van de uitvindingen uit het genie van vereenzaamde en vaak verarmde onderzoekers, die een aanzet gaven voor de industrialisatie – elektriciteit, gasverlichting, stoommachine, zonn-aangedreven locomotief in prototype vanaf 1860 – niet afdoende dat de passie om het onmogelijke te creëren de rug zal breken van de armzalige technisch verbeterde snufjes uit de lucratieve gierigheid?

Speelt hier niet de dialectiek van een economie opgezweept door de hoop op nieuwe winsten, die om te overleven zijn oude vorm van zich afschudt, die de begeerte naar een echt leven de middelen zal aanreiken voor de individuele en collectieve realisatie ervan?

Voor het eerst in de geschiedenis zullen uitbuiting en plunder plaats maken voor een harmonieus gebruik van de onuitputbare rijkdommen van de aarde, het water, de lucht, het vuur van de zon, de krachten uit het plantenrijk. Voor het eerst introduceert het principe van de met de ruilwaarde onverenigbare kosteloosheid, een korreltje zand dat de mechanismen zal doen vastlopen.

Van haar kant heeft ook de heropbouw van de omgeving, die zich in slechte staat bevindt ten gevolge van de ontaarding, minder nood aan de gesalarieerde arbeid dan aan de scheppende mogelijkheid. En de kosteloosheid van de creatieve daad, verweven met het vlechtwerk van de begeerten, heeft des te beter de neiging de zwaartekracht van het geld en van de macht te niet te doen, als het bondgenootschap van de nieuwe economie met de natuurlijke elementen het predatorgedrag afvoert naar onbruik.

In een wereld die zich zelf vernietigt, is de creatie de enige manier om niet zelf te worden vernietigd. Alleen de verbeeldende kracht, aangemoedigd door een absolute voorrang van het leven, zal erin slagen voor altijd de partij van de lucratieve dood, die met haar arrogantie zoveel gelatenheid fascineert, te verbannen.

Dat is de weg die ons zal leren het fatalisme te herroepen, de twijfel en de subjectieve geringschatting, die ons tot op heden met hun overwicht verhinderden onze energie te steken in de vormgeving van onze eigen bestemming. "In de hel weten te herkennen wat niet de hel is, zei Calvino, en er liefde en tijd aan besteden."

De uitnodiging om creatieve verbeelding op te brengen, maakt geen deel uit van de goede werken van de humanistische ethiek, ze schaart zich bij

de voorlopers van het tijdperk van de scheppers, die de verwijdering van het kadaver van het archaïsche kapitalisme afwerken.

Rondom ons stort de oude wereld in elkaar. Wie instort met haar, is veroordeeld tot de ergste nostalgie uit het verleden. De chaos van de afgeschafte waarden gehoorzaamt alleen aan de bevelen van de leegte. De ruïnes van de handelsbeschaving zijn gerustgesteld door het economische en politieke cynisme die het bewustzijn verwoesten. We hebben geen andere keuze dan de nieuwe wereld die zich vrijmaakt uit het puin, van de oude te herkennen, te onderzoeken en te scheppen.

Het einde van de parlementaire democratie betekent de terugkeer niet van de archaïsche dictaturen, van de agrarische mentaliteit, van de mentale hardlijvigheid en van de demagogische pest. Het opent de weg voor een directe democratie, gebaseerd op de gevoelige intelligentie en de menselijke vooruitgang, het enige wat ons interesseert.

We verpletteren de facties van het profijt en van de dood pas door de omstandigheden van een beter leven uit te vinden. De adem van de creativiteit verlucht de walmen van de afgeschreven geschiedenis.

Onze rijkdom bestaat uit onze vindingrijkheid. Daar schuilt het ontstaan van onze kracht die de verpaupering van onze samenlevingen en van ons bewustzijn zal breken.

We doen beroep op de creatieve inspiratie van de geleerden, de wetenschappers, de poëten, om het gras voor de voeten weg te maaien van de communicatiemedia en het spektakel van het triomfalistische nihilisme, om vleugels te geven aan de verbeelding door de rapporten van de experimenten, de gebruikswijzen van de hernieuwbare energieën, de therapeutische vernieuwingen, de projecten van de milieureconstructie, uit te geven en te verspreiden.

Laat het geweld van het levende het halen op het vernielende geweld, naar het voorbeeld van Fourier in zijn *falanstère*, die in het begin het onderscheid tussen armen en rijken behoudt door de tafels van de armen

zo rijkelijk te vullen dat de notabelen hun gemeenschappen verlaten om de armen te vervoegen.

4 Het zelf uitvinden van een levensstijl luidt de afschaffing in van de handelsmaatschappij door de levende maatschappij

Hoewel de economie van de uitbuiting de tafels van de oude waarden heeft omver geworpen, blijft ze de bedrieglijke weerspiegelingen ervan herstellen in de labyrinten van de wrok, waar de mensen van de inertie, beroofd van hun bakens, verdwalen zolang ze in zichzelf niet de nieuwe waarden ontdekken van een leven dat herrijst uit zijn puin.

Het eerste te bevrijden territorium is ons eigen lichaam. De keuze van de mens om sinds eeuwen in te gaan tegen een niet te onderdrukken verzuchting naar geluk, komt niet uit een of andere goddelijke of natuurlijke fataliteit. Onze neiging te dienen wat ons doodt, werd in ons vast geankerd door een verzameling mechanismen die het leven bevelen door een systeem van overleven op te leggen, gebaseerd op de uitbuiting van de mens en van de natuur.

De grondleggende misvorming van het handelstijdperk is het gevolg van een soort genetische manipulatie waarbij de economische mens zich op de mens van begeerte heeft geënt.

De haat en het misprijzen waarmee de mens meestal zichzelf en zijn naaste bejegt, openbaren in welke mate de onmenselijkheid de echte malaise van onze beschaving is. Onze maatschappijen zijn ziek van de barbaarsheid die de agio betaalt van de financiële weelde.

Het moet worden herhaald tot het voor de hand liggende tot ons doordringt als een volmaaktheid: onze enige rijkdom is het leven, een door de vooruitgang van de menselijke gevoeligheid en intelligentie voortdurend gelouterd leven. Het wordt ons gegeven zonder voorbehoud, zonder tegenprestatie. We hebben het niet op te offeren, noch terug te betalen tegen de dagprijs van de tegenslag. Onze strijd is niet om te

overleven in een samenleving van roofdieren maar om te leven tussen de levenden.

In ieder van ons schuilt een levensvreugde die door het gewicht van dwang en tegenslagen al te gemakkelijk omslaat in een doodsreflex. Zonder die levensvreugde bestaat er nochtans geen gezondheid, noch voor het individu, noch voor de maatschappij.

De radicaliteit van mei 1968 zit vooral in het afwijzen van de geëconomiseerde mens en in het bewustzijn dat een ander leven, een andere samenleving, een andere wereld, mogelijk zijn. Mei 68 heeft aangetoond dat na het afschudden van de slavernij van de arbeid, de mens van de begeerte zich opricht, de mens van de grote levensbegeerte. Ze heeft het conflict bloot gelegd dat alle andere conflicten sindsdien doorkruist, de opstand van de levende maatschappij tegen de handelsmaatschappij.

Het menselijke wezen is noch prooi, noch predator. De voorrang verzekeren van het leven op de economie, is een kordaat en definitief neen formuleren tegen elke vorm van predatie door te leren leven in plaats van te leren doden, onderdrukken, uitbuiten.

Niets is zo belangrijk dan het kind en onszelf te vrijwaren voor de manipulatie van het leven door de economie. We kunnen nooit genoeg de nadruk leggen op het belang van een onderwijs dat de vicieuze cirkel doorbreekt van het opkroppen en het loslaten, van de tirannie en van de laksheid, van de verdienste en van de tekortkoming, van het misprijzen van zichzelf en van de anderen. De ware bestaanszekerheid begint waar de wet van de sterkste en van de slimste eindigt.

Genoeg van dit jakhalzenbestaan op strooptocht naar aas en hoop. We willen een levensstijl scheppen die op elke leeftijd spelenderwijs leren bevoordeelt, en de creativiteit, het overstijgen, de nieuwsgierigheid, de verbeelding, de passie van de ontdekking, de openheid ten opzichte van zichzelf en de naasten, het opwekken van het besef dat het lichaam een

altaar van genot is, het uitvinden van het wonderbaarlijke, om zodoende het fetisjisme van het geld in onbruik te dringen, samen met het werk, de hebberigheid, de machtswellust, de afspraakjes en het gesjacher, de manipulatie, de competitie, de concurrentie, de berekening, de agressiviteit, de karakteriële starheid, de schone schijn, de uitsluiting, de verdeeldheid, de schuld, de opoffering, de afhankelijkheid, de vriendjespolitiek, het kuddegedrag, de identificatie met een clan of een merk.

Wilhelm Reich heeft in *De Massapsychologie van het fascisme* aangetoond in welke mate het karakteriële pantser, door de natuurlijke drang van het lichaam te blokkeren, door te verhinderen dat die wordt herkend en gelouterd, een vernietigende uitbarsting veroorzaakt, een emotionele pest waarvan de ravages overal merkbaar zijn, omdat religieuze en ideologische discriminaties greep krijgen op het meest eenvoudige opgeklopte verschil.

De meest groteske demagogen van de xenofobie en van het protectionisme vinden aanhang bij de achtergelaten menigten vol weerzin voor hun vreugdeloos bestaan, omdat ze het inzicht hebben om zonder huichelarij en met de vrijpostigheid van het cynisme, het gedrag na te apen dat de meeste politici en syndicale verantwoordelijken onder humanistisch protest pogen te verdoezelen of te verbergen, klaar als ze zijn om te worden verkozen en een macht te grijpen, de vriendjespolitiek aan te moedigen, te rekenen op de angst en de radeloosheid, op de meest weerzinwekkende reacties van chagrijnige afgunst, hebzucht, wraak, haat.

De woordvoerders en technocraten van de gespecialiseerde politiek, van extreem links tot extreem rechts, spelen in op dezelfde in het nauw gedreven meute, met hetzelfde misprijzen voor het leven dat ze in zich hebben en onderdrukken. En als de toespraak van de meest naïeve onder hen enige gulheid uitdrukt, wordt die onmiddellijk tegengesproken door die afgemeten houding, starheid, ongeschiktheid, ik zeg niet om te

genieten van het leven, maar om te strijden zodat de goesting voor het individuele geluk zich uitbreidt en in een collectief geluk uitmondt.

Hoe zou de parlementaire democratie zich hervormen nu de vriendjespolitiek haar vuile was doet in de trog van onheil? Vraag vooral niet aan de verkopers van remedies tegen het ongeluk, om de markt op te blazen door gratis plezier aan te bieden. Niets is meer te vrezen voor het handelssysteem dan een mens die ontdekt dat hij mens is en die van het genot ervan de basis van zijn bestaan wil maken.

De onderdrukten werden altijd overwonnen met de wapens die ze de onderdrukkers zelf aanreikten. Het rijk van de hebzucht, de machtsdrang, de existentiële wanhoop, de haat, de weerzin heeft niets te vrezen van opstandelingen die gevoelig zijn voor het virus dat dit rijk uitstraalt.

We zullen de gemeenschap niet ten dienste stellen van het individu als van elk lid ervan niet de wil uitgaat opnieuw met het lichaam aan te knopen als oord van creatief genot om het te emanciperen.

Geen gruwel ter wereld of hij werd niet geboren uit een lichaam dat werd weggerukt van het plezier van het leven door een economie die dat lichaam uitbuit en ontaardt.

Ik heb nooit beweerd dat zich verzoenen met het eigen lichaam, het bevoordelen van de ruimte en de tijd van de begeerte, de zoektocht naar de volheid in het creëren, volstaan om het juk van de handelsmaatschappij te breken. Daar tegenover hou ik vol dat zonder het bewustzijn van en de wil voor een individueel geluk, waar iedereen naar smacht en het tezelfdertijd afwijst, er geen collectief geluk mogelijk is omdat de wereld het meest onmenselijke in ons zal blijven opwekken. Het is niet door verstijfd te blijven in de mechanismen die de economie aan ons gedrag oplegt dat we het geduldige schikken van het levende in stelling brengen tegen de chaos en de absurditeit van de handelsmaatschappij.

Het menselijke wezen is noch de engel noch het beest, sinds eeuwen aan elkaar gekoppeld om langs de onduidelijke grenzen van een wispelturige ethiek, de wegen van de toe-eigening en van de geest van de predator te verkennen. Komaf maken met het lichaam dat werd gescheiden van zijn vitale impulsen, bestemd tot uitbarstingen van zelfmoorddadig geweld, staat gelijk met het leren aanvaarden, vanaf de vroegste leeftijd, van onze dierlijke impulsen, niet om ze te temmen, maar om ze te louteren, om ze menselijk te maken.

Overal de wil om te leven koesteren en mikken op het levensgeweld eerder dan op het geweld van de doodreflex, dat zijn het criterium en de garantie voor een ware menselijke vooruitgang. Het repressieve perspectief heropent slechts de wonden van de gevoeligheid, waaruit de barbarij en de macabere stoet van ondergane en aangebrachte pijn sijpelen. Het komt er niet op aan te verbieden wat ons verbiedt te leven, het komt er op aan het levenspotentieel dat we in ons dragen te versterken, de levende energie te herstellen die de beschaving van het *hebben* gedurende millennia heeft ontaard.

Om van het geluk een dagelijkse gewoonte te maken, hebben we minder nood aan durf dan aan een niet te onderdrukken vertrouwen in onze eigen mogelijkheden. De schepper die in elk van ons dommelt, smacht er heimelijk naar de opinie van zich af te schudden die van generatie naar generatie werd overgedragen door de godsdiensten en de ideologieën, die stelt dat de mens een armzalig wezen is, niet in staat wat dan ook te ondernemen of te ondersteunen dat hem niet nog ellendiger maakt.

Vastgeketend aan de dagelijkse vloek waarmee de dominante economie het verplettert, is het geluk zonder twijfel de meest natuurlijke neiging en dus ook de moeilijkste om op te eisen en te vervolmaken. Maar ze heeft het voorrecht nooit te doden. De koppigheid om alleen een stap terug te zetten om beter stand te houden, bakent de lijnen af van een niet te onderdrukken kracht en versterkt het geweld van het leven dat, eens het zich overgeeft aan zijn eigen creatie, een dergelijke hartstocht bereikt dat

het de omstrengeling van de dood ontknoopt en de machten van de vernietiging overlaat aan hun spontane oplossing.

Op de vraag "of men zich moet wapenen om de tiran omver te werpen?" levert Etienne de La Boétie, daarbij aantonend in welke mate hij het geheim bezat om over de ijselijke eeuwen heen de dessem van een heropleving te bewaren, onze tijdgenoten een antwoord dat ze slechts kunnen beamen door het onmiddellijk zelf op te volgen: "Geenszins. Ik wil helemaal niet dat jullie hem omverwerpen of doen wankelen. Hou gewoon op hem te steunen! Je zal zien dat hij als een grote kolos die van zijn voetstuk tuimelt, onder zijn eigen gewicht zal instorten en verbrokkelen."

1 mei 2002

Vertaling Geert Carpels 26/07/2019